The copy filmed here has been reproduced thanks to the generosity of:

National Library of Canada

The images appearing here are the best quality possible considering the condition and legibility of the original copy and in keeping with the filming contract specifications.

Original copies in printed paper covers are filmed beginning with the front cover and ending on the last page with a printed or illustrated impression, or the back cover when appropriate. All other original copies are filmed beginning on the first page with a printed or illustrated impression, and ending on the last page with a printed or illustrated impression.

The last recorded frame on each microfiche shall contain the symbol ⟶ (meaning "CONTINUED"), or the symbol ▽ (meaning "END"), whichever applies.

Maps, plates, charts, etc., may be filmed at different reduction ratios. Those too large to be entirely included in one exposure are filmed beginning in the upper left hand corner, left to right and top to bottom, as many frames as required. The following diagrams illustrate the method:

L'exemplaire filmé fut reproduit grâce à la générosité de:

Bibliothèque nationale du Canada

Les images suivantes ont été reproduites avec le plus grand soin, compte tenu de la condition et de la netteté de l'exemplaire filmé, et en conformité avec les conditions du contrat de filmage.

Les exemplaires originaux dont la couverture en papier est imprimée sont filmés en commençant par le premier plat et en terminant soit par la dernière page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration, soit par le second plat, selon le cas. Tous les autres exemplaires originaux sont filmés en commençant par la première page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration et en terminant par la dernière page qui comporte une telle empreinte.

Un des symboles suivants apparaîtra sur la dernière image de chaque microfiche, selon le cas: le symbole ⟶ signifie "A SUIVRE", le symbole ▽ signifie "FIN".

Les cartes, planches, tableaux, etc., peuvent être filmés à des taux de réduction différents. Lorsque le document est trop grand pour être reproduit en un seul cliché, il est filmé à partir de l'angle supérieur gauche, de gauche à droite, et de haut en bas, en prenant le nombre d'images nécessaire. Les diagrammes suivants illustrent la méthode.

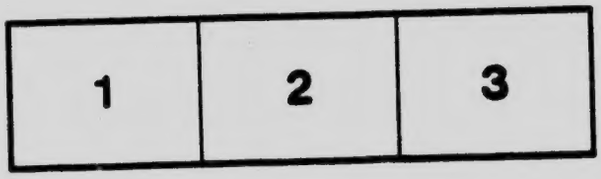

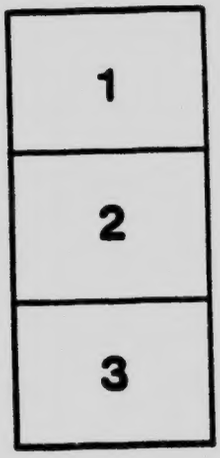

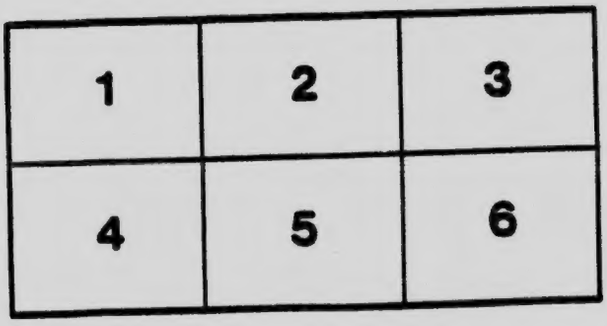

СТРАШНИЙ МОНАХ
РАСПУТІН
І УПАДОК РОСІЙСЬКОГО ЦАРАТУ!

DK 254
R3
S818

PROSVITA

BOX 22. EDMONTON, ALBERTA

NATIONAL LIBRARY
CANADA
BIBLIOTHÈQUE NATIONALE

Найбільша Українська Книгарня Західної Канади в Едмонтоні!

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ҐРАМОФОНІВ І УКРАЇНСЬКИХ РЕКОРДІВ ПРОДАЭМО ПО НАЙМЕНЬШІЙ ЦІНІ. ТУТ ПОДАЭМО НАЧЕРК ЛИШЕ ДЕЯКИХ КНИЖОК.

З ЛАСКИ РОДИНИ 3. ТОМИ — — — — — — — $ 1.50.
З ЛАСКИ РОДИНИ ЦІЛА В ОПРАВІ — — — — 1.75.
ДОМАШНИЙ ЛІКАР — — — — — — — — — — 0.75.
ВЕТЕРИНАР — — — — — — — — — — — — — 0.60.
НАУКА ПРО УПРАВУ ЗЕМЛІ. — Богато ілюстр. 1.00.
УКРАЇНСЬКИЙ КУХАР. — Як варити і печи. — 1.00.
МАРУСЯ І ИНЬШІ ОПОВІДАНЯ — — — — — 0.40.
ДЕ ЛЮБОВ ТАМ І БОГ — — — — — — — — 0.15.
СТРАШНІ ТАЙНИ МОНАСТИРСЬКИХ МУРІВ — 0.75
ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЭМ — — — — — — 0.25.
СМЕРТЬ ЗА ПРАВДУ — — — — — — — — — 0.10.
СТРАШНИЙ МОНАХ РАСПУТІН і упадок рос. царату. Ілюстрована — — — — — — — — — 0.35
НЕЧИТАЛЬНИК — — — — — — — — — — — 0.40.
ОЛЮНЬКА, в II. томах, том — — — — — 0.40.
Оба томи в твердій оправі — — — — — — 1.00.

І всякі иньші книжки як історії, повісти, новелї, оповіданя, казки, байки, сьміхованки, пісні, поезиї, колядники, біблії, молитвенники в красних оправах, тлумачі, календарі, образи і т. д.

Замовленя залагоджуэмо скоро.

ПИШІТЬ ПО КАТАЛЬОҐ.

Ukrainska Knyharnia

350 KINISTINO AVE. EDMONTON, ALTA.

СТРАШНИЙ МОНАХ
РАСПУТІН
І УПАДОК РОСІЙСЬКОГО ЦАРАТУ!

З анґлійського
І. М. Г.

ЦІНА 35 ЦТ.

ГОЛОВНИЙ СКЛАД.
„PROSVITA„
BOX 22. EDMONTON, ALTA.

DK254
R3
S818

Микола Романов, Цар всеї Росії, всевладний монарха найбільшої території, якою колинебудь владів один чоловік, сидів в своїй бібліотеці в чудовій Зимовій Палаті і серед глубокої задуми час від часу зітхав. Се ще щойно благодатний 1901 рік; цар в повній власти, навіть німа Дума не сьміла підносити лоба, або ставити якенебудь імпертинентне жаданэ. А однак судьба ніяк не сприяла — не було нещасливійшого чоловіка від Миколи Романовича. Бож нащо придалась йому вся сила і власть, коли цариця дарить його самими доньками. Ось щойно рано проголошено, що прийшла на сьвіт знов — дочка і цар, перед ким дрожать міліони людий, цілими годинами просиджуэ там, та глодже собі пальці, або безцільно бубнить ними по столі.

Чув ся опущеним і безрадним. Послідний, довголітний "святий муж" помер, а на його місце ще не найдено другого. Була се дивна чинність, про око релігійна, але в практиці всім, та лише не тим, за що уходила. До його уряду належало — бути домашним сповідником і лікарем. Хоч Микола був головою церкви і держави, то проте все був він чоловіком більш забобонним від першого ліпшого темного мужика. Він знав, що він слабосильний, знав проте, що всяка інституція, віддана його духовному проводови — упаде. Він навіть бояв ся приписувати собі якунебудь відвічальність, хоч відчував її, бо вічно здава ся не до владик — епископів, а до ворожбитів, питаючи радше їх о пораду, та пророцтва.

Отже послідний такий сьвятий муж помер і треба було пошукати другого. Були в Росії і тоді, навіть між великими князями мужі, які могли віддати Миколі величезні услуги — могли навіть остаточно вратувати династію фабрикуючи в який будь спосіб престолонаслідника. Але Микола не вдоволяв ся тим, що даэ добрий, здоровий розум, він жадав якогось явища, якогось післанництва з того сьвіта. Тому проголосив він епископам, що потребуэ мужа сьвятого, з пророчим даром і тепер обгризаючи собі пальці ждав на їх відповідь. Вкінци зголосив ся епископ Мелэтій. Сей дійсно приніс вістку, що скріпила надію царя.

Богато літ тому назад — росказував сей поцтивий чоловічина цареви — трафилось эму, що не був він дома через кілька тижнів. А вертаючи домів він поступив в якімсь селї до хати Распутіна, звичайного собі дорожкара і наймив эго, щоб завіз його до дому.

"Я ще не сказав йому мого імени" — продовжав Мельтій — "як той чоловік задрожав." Відтак заявив менї, що моя жінка і дитя — померли. Дальше додав, що я стану монахом, а незадовго потім епископом. Ми помчали що сили домів. Там застаю я повно заплаканих сусїдів. Перше пророцтво сповнилось. Се так сильно вплинуло на мене, що я таки тодї проголосив його пророком і просив від нього благословеня. Вірю, що він певно пішов в вандрівку, проповідуючи подібно як і богато инших, висьміяний і відкинений його власними односельчанами. Пішлїть за Распутїном, Ваше Величество, бо я сьвято вірю, що він э правдивим сьвятим мужом."

"Э в нашій родинї давне повірэ" — запримітив Микола, — що династію Романових маэ спасти монах з дикої Сиберії. Може се саме він. В кожнім разї не завадить бодай спробувати. Князь Фелїкс поїде за ним. Те, що росказали ви менї скріпляэ мою надію в будучність династії."

Звичайний собі, скромненький епископ не знав, що пічина Распутїн довідав ся про смерть його жінки і дитини — в коршмі, а що до пророцтва про аванс на епископа, що може бути більш природного? Таж в російській церкві всїх епископів вербуэсь в той самий спосіб. Анї не знав Мелэтій, що піч-

чина Распутін нім став пророком, поповняв навіть сьвятотацтво. Він відважив ся навіть на такий "смертельний гріх", що хопивши в своїй хаті ікону зі стіни, поломив її, подер і в присутности жінки і невинних дітий кинув нею об землю, та потоптав ногами. Але хоч піячина, брехун і шарлятан, Распутін вийшовши з хати Мелэтія почав вдавати зовсім іншого чоловіка, вроївши собі, що він справді призначений до чогось висшого.

Російский цар Никола II.

Він зовсім не мав понятя про своэ покликанэ, яке воно і що, але повернув до дому вже з хрестом зі звичайної ломаки в руці, та заявив родині, що іде в сьвіт проповідувати нове эвангелиэ. Мужики в селі сьміялись, та кидали камінэм, коли він намагав ся проповідувати їм, а родина повірила, що він зійшов з розуму. Распутін забрав ся з села і повандрував в пущі, блукаючи від села до села як вічний чужинець-скиталець.

В конечности Распутін ніколи не числив ся зі сьвятістю. Як коли не доставало йому чого, а не годен був дістати в який будь инший спосіб, то він крав. Одного разу потрібно було йому хамута. А будучи недалеко свого села він зайшов в ночи до знаного йому римара і булаб штука вдалась, як би не якийсь дітвак, що наробив крику і Распутіна зловили. Другої днини устроїли йому мужики чудернацьку параду. Вдягли його в довгу сорочку і виписали на ній великими буквами "злодій". На голову наложили височезну паперову шапку, на шию крадений хамут, а взули його в величезні чоботи, з котрих один важив сорок фунтів — і так проводжали його селом вигукуючи, та жартуючи притім весело.

Серед цілої тої публики мав Распутін лиш одного приятеля. Десь в часі пророчих проповідий Распутіна привязалась до него наче вірна собака дівчина Анна, циганка, яка від тої хвилї товаришила йому в цілій його вандрівці, ніколи не нарікаючи, все повна посьвяти і услуги пророкови. Гарна вона в своїй простій, бідній одежині, боролась тепер наче львиця з збиточниками — мужиками, аж доки обезсилена і знеможена упала омліла серед дороги. Распутін ступав мовчки і анї не заставляв її обороняти його, анї не здержував її в її даремних змаганях.

Між тим дав ся чути лускіт нагайок і викрики козаків — надійшла хвиля звороту в житю Распутіна в зовсім иншу, ніколи несподівану сторону.

"Дорога для князя Фелїкса, царського післанця" — кричав провідник козаків і за хвилю царська карета здержалась серед товпи селян. "Чи не знаэ хто де э сьвятий муж Распутін? — запитав князь Фелїкс.

Мужики стуманїли. Відважнїйші сьмільчаки почали поволи висуватись з поміж товпи, та повтїкали до своїх хат. Деж там наложити руки на чоловіка, якого на добро, чи лихо, жадаэ самий цар.

"Говоріть" — закричав Фелїкс нетерпеливо.

Знов мовчанка.

Распутін підніс свою голову в гору, стряс плечима наче медвідь, що збудив ся з довгого зимового сну.

"Говоріть собаки" — закричав він. Нема між вами на стільки відважного, щоб сказав царському післанцеви, що я Распутін?"

"Ти Распутін?! — здивовано запитав Фелікс,

"Так, се я. Але не карайте, Ваше Величество сих дурнів. Они не вміють оцінити мене.

Російска цариця.

"Сейчас увільнити эго"! — зажадав Фелікс. "Эго потрібно в царськім дворі". Не лишалось нічо, як лиш сліпо повинуватись і сповнити приказ, хоч чоловік той був дійсний злодій.

За хвилю сидів Распутін вже побіч великого князя, та з гори глядів на своїх односельчан з такою гордістю, що хоч як небезпечно, то деякі з мужиків підсьміхались. Та лиш не сьміялась Анна. В своїй на-пів дикій уяві вона сейчас зрозуміла, що тратить того, для кого вона жила. Припавши на коліна по при каре.у, просила Распутіна, щоб той взяв эї з собою.

"Хто вона?" — запитав Фелікс. "Чи не ваша жінка?"

"Не знаю сеї женщини — холодно відповів Распутін. Она мабуть божевільна. Їдьмо!"

В авдіэнційній салї Зимової Палати зібрались царська родина цар, цариця, найблизші свояки, та надворна служба, всї очікуючи нетерпеливо приїзду першої кляси піяка — дорожкара. Нерви кождого з присутних снували якусь відмінну таэмничу мельодію. Хтож годен відгаднути що за пророк появить ся в царській палатї? Хоч царське дворяньство, меньш за бобонне від царя, були певні, що очікують на нїщо инше, як на шарлатана, яких вони вже мали перед тим, та питанэ лише, чи буде він в силї впливати на царя більш, як попередні, чи може пануючі круги Росії зможуть дати собі з ним раду, як бувало звичайно. Цар знова очікував на ту зволоч зовсїм інакше. Эму здавалось, що начеб він самий був таким окаяником і до него маэ навідатись могучий цар. Вкінци проголошено, що приїхав Распутін. Отворились двері і на салю введено дивачну постать чоловіка.

Перший раз бачили тай не забули нїколи — двоэ великих, таэмничих очий, що блищали з під звислих бровів. Побачили брудне, темне лице обведене навколо довгими, розбурханими патлами, довга чорна борода, висока постать одїта в брудне, обдерте лахмітэ на яке остаточно Распутін меньше звертав уваги, чим цар на свій мундур. Побачили дивачний хрест з простої ломаки-галузя, який Распутін держить в руках перед собою. Цїла та дивачна постать приступаэ нерівними кроками до стола, при котрім сидїв цар і родина. Ось, вже дійшов до стола. Одну хвилину затримавсь, закрив очи, а відтак скоро стис свій здоровезний кулак та з цїлою силою гримнув ним об стіл. Декотрі з дворян прискочили наперед, хопили в руки шаблюки. Цар відхиливсь від стола та хопивсь рукою за грудь.

"Удар, Ваше Величество, де відчули ви эго — в голові, чи в серцю? — зверещав Распутін.

"В серцю" — ледви прошептав цар.

"То рядїть, Ваше Величество, Росіэю серцем, а Бог надгородить вас і дасть вам сина."

Сим дивачним поведенэм на першім вступі в дім царя, Распутін розвіяв всякі підозріня, та схопив за серце забобонного царя. Недовірчива бюрократія бачили, що нема що побоювати ся простого, з дикими очима дурака, який каже царе

"Монах" Распутін.

ви рядити від серця. Слова Распутіна стали в позакутних нарадах лиш насьмішкою. А цареви воно надзвичайно подобалось — він прецінь так дуже любить Росію, любить серцем і бажає

їй всегда добра. Так отже бюрократи дивились на Распутіна байдужно і полишили эго, щоб той впинав глибше свої шпи ни в серце Миколи без ніякої перешкоди. Кобиж царські бюро крати були знали, до якого абсолютизму дійде Распутін в сво їх впливах на царя, они булиб зробили з ним порядок нім ще він навчив ся, як боронитись перед своїми ворогами. Але Ра спутін був на стільки хитрий, що не давсь пізнати тим, які оста точно моглиб эго побоюватись. Так отже Распутін замешкав собі вигідно в призначених для него, чудово прибраних кімна тах в Зимовій Палаті, та снував сіти наоколо тих, котрі буцім то рядили великою Росіэю.

А в убогій, монастирській келії покутував за свої гріхи, днями і ночами в молитві пості, молодий монах також з дико го Сибіру. Аж одної ночи приснив ся йому дивний сон. Він ба чив величезну піраміду. Дивний образ людства. На самім спо ді бачив він селян і робітництво. Своїми раменами піддержу вали вони другу верству людий, а се дідичів і фабрикантів. Сі знова держали на своїх раменах иньшу верству, себто бюрокра тію, на верх бюрократії розсів ся вигідно всевладний цар зі сво эю родиною і пекольною силою і жорстокію угнітав він всі вер стви суспільства в Росії. Бідачисько монах, не знаючи політич ного ладу в державі, настрашив ся свого власного сну. Думав, що то діявол насилаэ йому такі сни, щоби скусити його, щоби збудити в нім ненависть до сьвятої душі батюшки — царя. І він ще більш карав ся, ще більш молив ся і постив, щоби лиш очистити свою душу і увільнити від діяволських привидів.

Одної днини покликав цар Распутіна і з дитинячою втіхою заявив йому, що пророцтво зглядом сина маэ сповнитись. Ані на гадку не приходило цареви, що остаточно, се ще може бути знова — донька. Так далеко потрафив Распутін пересту діювати душу Миколи, що той вірив йому, хочби той обіцяв йому Бог-зна яку божевільну обіцянку. Він обіцяв, що буде син і справа на тім кінчилась — цар вірив. Якби самий Распу тін сумнівав ся, то він потрафив укрити свій сумнів. Нехай ці лий сьвіт валить ся, то ніякий очайдух не потрафить поводи тись так холоднокровно як Распутін. Як се буде знова дочка, то житэ Распутіна на волоску, все пропаде, все обернесь проти

него — наслідки будуть страшні. Але Распутін з повним довірєм так як і цар, ждав дня, котрий або віддасть йому повну контролю над монархою всеї Росії, або пішле його назад в Сибірські пущі як непотріба суспільности, скиталця, або навіть як вигнанця.

Історія записала богато фактів. Чим більший крутар, шарлатан, піяк, розпустник, брехун, злодій, круглий злочинець — часто виграэ. Декотрі дають ся туманити своїм чувством і думають, що в Распутіні справді була якась надзвичайна, надприродна сила. Та він знав преціньтоді як ішов перший раз до царя, що цареви забити голову — доньки і лиш одно хоче цар чути без огляду на всякі можливі і неможливі наслідки, а се — що буде мати сина. Не звернути на се уваги, значило не скористати з нагоди. Распутін з відвагою послідного очайдуха рішив ся користати з нагоди і вкінци виграв. І нераз ворожив він в домі Романових порядкуючи справами так, щоб не ошибнув ся.

З часом почав Распутін роздумувати над своїм становиском в домі царя і дійшов до переконаня, що э він вже доволі заобезпечений так, що вдасть ся йому хочби яка інтриґа. Доси він був осторожний, здавав духовного на ділі і в словах і підлягав всякому. Але тепер, чуючись в силі, якої ще не мав в домі Романових ніякий навіть найвисший диґнітар, або найблизший свояк царя, Распутін віддихнув свобіднійше і дав волю своїм гадкам. Він нагадав собі вірну як собака Анну, нагадав, що дівчина се була второпна, хитра і до всего найшла собі спосіб, а гарна в своїй простоті она певно помоглаб йому не раз в домі Романових. Він рішив ся особисто поїхати до рідного села і відшукати эї.

Сли він надіяв ся, що эго царскі почести зэднають пошанівок для него у простих колишніх односелчан, то помилив ся, бо ніхто не сподівав ся від него ніяких зглядів. Коли він вандрував вандрівкою пророка, эго родина завмирала з голоду. Мати померла. Батько забрав троэ діточок і куди пішов ніхто не знав. Одна лиш жінка, вірна мужеви відмовилась іти з батьком, а ждала в селі, бо вірила, що колись він верне і забере эї з собою. Він прийшов, але не за нею. Анна також для якоїсь

причини волочилась по селї. Хоч чужениця вона погорджувана всїми, але не дбала. Вона призвичаєна до такого житя ще від дитиньства.

І приїхав Распутїн. Одїтий в порядний кожух наче рідич, конї і сани з царського двора, з царськими відзнаками, а побіч на конях ескорта козаків. Но все те не викликало на селян нїякого вражіня, нїхто не спішив ся витати царського достойника.

Колиж нї, то хай буде і так. Распутїн приїхав не по пошанівок від мужиків, а за чим иньшим. Він скоро відшукав Анну, посадив на сани побіч себе, та одїв теплими кожухами. "Обертай фірман — назад до двора!" Та тут і висунулась змарнїла постать з одної з найбіднїйших хат і станула перед кіньми.

"Мій мужу! Менеж прецінь ти не лишиш!" — напів з розпукою благала жінка.

Тяжкий проклін, який можуть вимовити хиба уста послїдного драбуги, се була відповідь Распутїна. За хвилю щезли санки і замовк бренькіт кінських підків, а на сьвіжий слїд на дорозї повалилась зомлїла постать женщини.

У пару хвилин пізнїйше царський двір пишав ся новою дамою. Вбрана в дорогу сукню, за котру бідна родина на селї прожилаб один рік, циганка Анна проходжувалась по кімнатах Зимової Палати.

Распутїн вірив, що хитрість дївчини і сприт придасть ся йому в многих інтриґах і се справдилось дуже скоро. Циганка сейчас зрозуміла нащо вона потрібна Распутїнови і з собачаю вірностію сповняла кождий його приказ. Вона навіть не підозрівала його. Бачила, що для марної любови він не спровадив її, бо житэ в царськім дворі зовсїм иньше від того, яким жили вони скитаючись сибірськими пущами. Вона стала для него радше спільником інтриґ, чим товаришкою житя.

Між тим вибухла революція 1905. року і за час тих заворушень в державі, що поширились по цїлій Росії, мав цар до полагодженя цїлий ряд иньших справ о много важнїйших, чим позакутні здэлки, яких героэм був Роспутїн. Зразу вірив цар і мінїстри, що революцію вдасть ся здусити тими самими способами, яких дім Романових уживав віками, себто нагайкою, ша

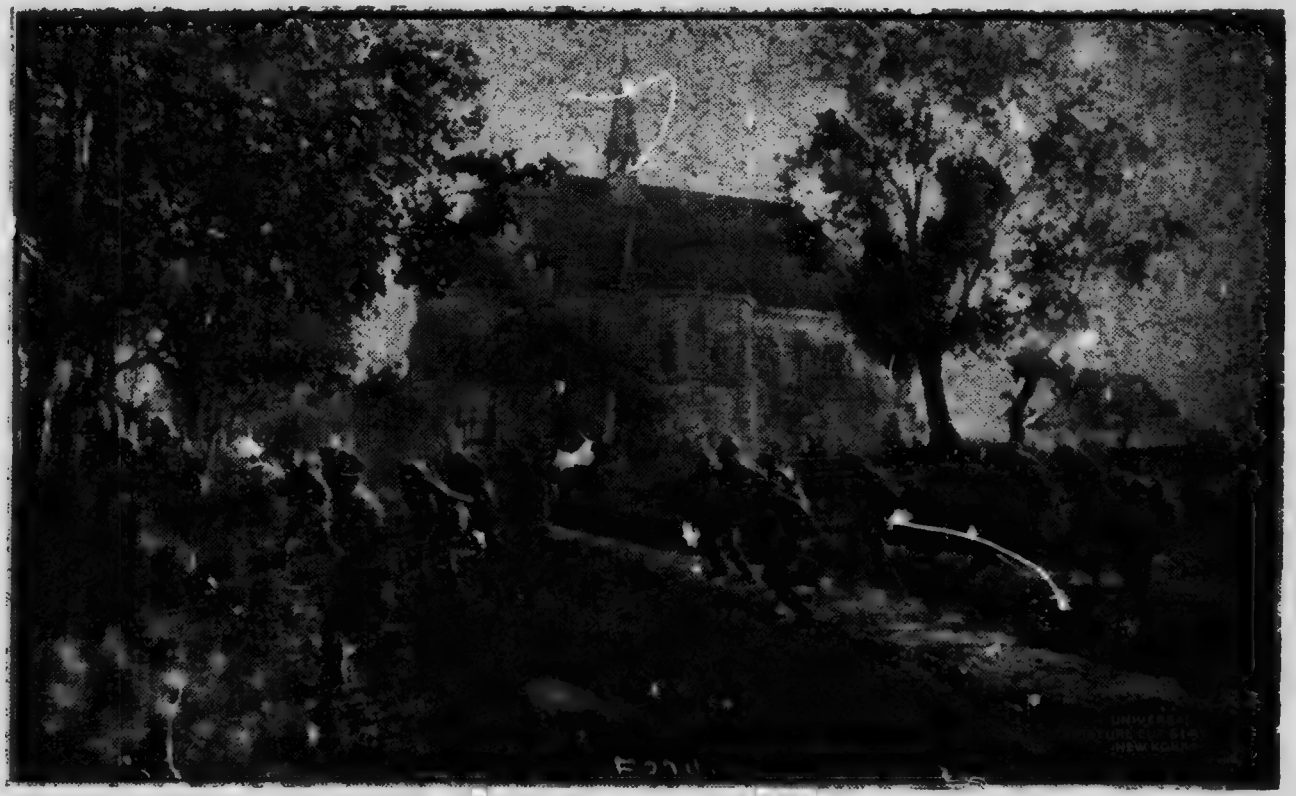

Російска революція в 1905 р.

бією, або і каноною. Но сим разом се вже не була звичайна то впа одного міста, з якою поліція, чи військо вже нераз бувало давали собі раду. Се ціла Росія встала. Селяньство звідкись на бралось ідей демократизму і домагалось свого голосу в уряді.

А вже такої нечуваної справи ніяк не хотів цар Микола полагоджувати без поради Распутіна. Звернув ся отже знов до него. А та каналія, Распутін, вже мішав ся і до важних державних справ та бувало дораджував Миколї і тепер сейчас зрозумів, що хвиля для царату справді критична. Він підшепнув Миколї, що сю революцію треба здусити зовсім иньшим способом. Він радив, щоби Микола наймив кілько мож добрих бесїдників, щоби ті патріотичними бесїдами переконували нарід, що буцїм селяни ставлять страшно шкідливі для цїлости Росії домаганя.

Якраз тодї молодий монах Іліодор, покинувши свої видіня, покінчив студії Теофанівської Академії зі славою найздібнійшого бесїдника. До тої то академії зайшов Распутін, щоби запізнати ся з Іліодором. Здаєсь, що ніхто в сьвіті не годен зве сти до купи двох людий, щоби так дуже ріжнились оден від другого, як сих двох Іліодор і Распутін. Распутін стояв на чолї царської кліки, яка журилась, щоби задержати царя в Росії; а молодий монах, ідеаліст, бажав радше руїни царизму. Распутін чоловік неотесаний, неук, що не знав підписати свого імени, а при тім чоловік брутальний, що з дня на день снував щораз то страшнійші злочини. А Іліодор, чоловік культурний, розважний, фантаст найкрасших ідей. Такий здібний чоловік прадав би ся Распутінови, коби лиш схотів йти эго діявольскими стежками.

Зразу Іліодор обурив ся на пропозицію Распутіна. Він же сприяв більше народови. А тут нікчемний простак намовляэ эго зрадити народ і говорить до него від царського імени. Дивно стало Іліодорови. Він любив нарід, але любив і батюшку царя, бо він голова церкви. А простота царського післанця — щож? — прецінь дванайцять учеників Христа були звичайними, невченими рибаками. В палаті царя він ніколи не був, тож і не знав, яке житя в домі того, що володів цїлою Росією,

тай зі церквою. Тому думав він, що справа царя, се справа рад ше сьвята, невинна, слушна і — він приняв зі.

Незадовго потім зробив Іліодор свого рода чудовище. Він казав собі зробити величезну гадюку, а верх неї виписати великими буквами "Дух революції." З тою гадюкою їздив Іліодор по найбільших містах Росії і говорив до народа, що скоро ся гадюка впялить свої зуби в душу матушки Росії, себто в душу народа, то пропадуть царі, пропаде трон, держава, пропаде Росія. Підчас своєї бесіди він покликував сильного мущину — великана, якого називав "Правдою" і сей запалював гадюку, а з зі пащі вибігала ціла громада дітий, повбираних за карликів. Ся простенька алеґорія при сильних арґументах Іліодора мала великий вплив на простий російський нарід. Свої вражіня зхарактеризовав нарід здаєсь найкрасше, коли молодого Іліодора прозвано як — "Шалений монах." Під покришкою реформи обдарив цар Росію "Державною Думою" і революція втихла.

Іліодор пізнав ся за час своєї подорожи з визначними людьми Росії, та довідав ся дещо про вплив Распутіна на дворі царя. А Распутін все ще уперто вірив, що єму треба такого енерґічного монаха, як Іліодор, отже постановив собі дістати єго до царського двора і зробити з него такого вірного спільника, як Анна. Та знав він, що з Іліодором буде труднійша справа, бо богацтвом, та почестями єго не привабить. Іліодор був чоловік сьвідомий і шляхотний. Проте спробував Распутін заговорити до него в імени добра народів Росії, себто в імя патріотизму.

Вкінци приїхав Іліодор до Зимової Палати, але вже з повним недовірєм до Распутіна. Він не був вже монастирським аскетою, але чоловіком досьвіду.

"Я бажаю, щоби ви позістали зі мною тут в палаті, та щоб були мені правою рукою ві всім" — казав Распутін.

"Чому?" — запитав Іліодор.

"Бо знаєте, я чоловік невчений; мені треба вас."

"До чого вам потрібно мене?"

"Бо я ряджу Росією і тому хочу, щоби ви помагали мені у всім, до чого мені вас буде потрібно" — відповів згорда Распутін.

"Ви рядите в Росії? Яж думав, що то цар рядить."

"А я кажу вам, що я ряджу в Росії" — сказав Распутін гримнувши кулаком об стіл.

"Алеж як се?" — запитав Іліодор.

"Ходіть зі мною, я покажу вам як".

Распутін хопив Іліодора за руку і потягнув за собою до просторого сальону. Се була щось якби тронова саля, але люди, що зібрались в ній видались для Іліодора такими дивними яких він ще в житю своїм не бачив. Всякого рода ворожбити, знахори, фекирі, спіритуалісти, повбирані в чудернацьке лахмітэ — вся та збиранина таємного сьвіта була зібрана тут зі своїми приятелями і ждала.

"Що се? Що се значить?" — здивований запитав Іліодор.

"Заждіть і мовчіть. Дивіть ся і слухайте." — відповів Распутін.

За хвилю увійшов самий цар і сів на троні з повною повагою, начеб зайшов між товариство князів, або раду міністрів. Цар поговорив щось потихо з Распутіном і сей промовив до зібраних:

"Їх Величество кажуть, що Дума робить богато клопоту. Ставить якісь прямо неможливі домаганя, виходить, що хоче обкроїти, зрабувати права Їх Величества. Скажіть мені, мої приятелі, яку пораду дати Їх Величеству?"

Голота розпочала сейчас свою роботу. Одні шептали щось незрозуміле, иньші лорались зі своїми прирядами, кождий працював в свій спосіб. Вкінци роздаєсь з одного кінця салї дрожачий голос.

"Я бачу, що Дума розвязана. Бунтівники, що засідали в Думі ідуть домів. Малий батюшка скликує нову Думу."

"От знаменито, Ваше Величество." — сказав Распутін. "Розвязати сю Думу і скликати другу і" — тут говорив Распутін півголосом до Миколи — "уважати при сих виборах трохи більше, як при перших."

"Добре!" — відповів Микола — "Добре!" І знов говорив він щось потихо до Распутіна.

"Мої приятелі" — обізвав ся знова Распутін — "Жиди

знов зводять в державі якийсь неспокій. Як радять сьвяті ду ни, що зробити сим разом з Жидами?"

Знов пішла робота і знов дав ся чути голос:

"Я бачу, що Жиди втікають перед козаками. Козаки стріляють, трупи падуть, жидівські голови котять ся по улицях. Земля напоєна кровію собак."

І цар дав розказ на другий погром Жидів.

Якийсь відділ війська відказав ся послуху своїм офіцерам, оскаржуючи їх за страшний гнет жовнірів. Знова зволоч радилась духів, знова радили і цар дав приказ вистріляти збунтованих жовнірів.

Іліодор постановив собі вже не дивитись і слухати більше. Але нащастэ засіданэ сеї нечуваної в сьвіті чортівської ради вже скінчилось. Маленький батюшка — цар встав з трону і відійшов. Молодий монах, ранений до глубини серця кривдою невинних жертв, приступив до Распутіна і з виразом погорди і докору сказав:

"То так ти, падлюко, рядиш Росіэю! А я помагав тобі, не знаючи, що за чорт сидить в твоїм мізернім тілі. Але не дождеш ти мої помочи більше. Дні твої почислені!"

"Ходи сюди" — відповів Распутін — "не будь дураком." В такий самий спосіб рядять многими державами. Пристань до мене і як маэш добру гадку, щоби поправити дещо в моїй системі, то спробуэмо эї.

"Пристати з тобою? Лучитись з тобою?" — відповів Іліодор обурений. "Я радше злучу ся з чортом, бо він бодай отверто воюэ, тай не удаэ "сьвятого мужа" як ти собако!"

Распутін не гнівав ся, що Іліодор ганьбив эго і називав такими словами. В коршмах в Росії така мова ще не э образою. І не покидав рівнож гадки, щоби придержати монаха коло себе. Іліодор опираэсь завзято, власти він не побоїть ся, почестями гордить, вигодами, маэтками він гидить ся. Нічим подібним не привабиш эго. Але э ще одно, більш привабне го ловно для молодого чоловіка і цікаво, чи зможе він вдержати самоконтролю, колиб вмотати эго в таку пробу. І справді Іліодор був молодим монахом, що доси жив житэм повздержання і самовідреченя, він не знав вражінь товариства що най-

красних женщин, не знав, що се значить бути окруженим на заховстаною, безвстидною бандою нічних оргій, та ще й серед висших кругів суспільности, в домі царя Миколи! А Распутін, темний мужик, що в житю своїм бідив чорно, та в голоді і холоді вандрував селами, діставшись до царського двора заживав всіх роскоший, що прибагла эго брудна душа. Жиючи так близько царя він мусів позбути ся хлопських привичок, мусів обмити ся, розчесати довгі патла, убрати ся чисто, тай попри всю свою простоту він виглядав пристойно. Лиш очи эго не змінялись — очи, з диким поглядом і мізг, що скрив ся поза очима. Эго очи бачили гниль в палаті, а мізг казав эму володіти і жити. Чесні женщини навчились дрожати в эго присутности, чесні люди воліли уникати зволоч, яка кождої хвилі готова до всякого злочину. А всякий иньший чоловік, чи женщина стереглись лиш, щоби не станути поміж Распутіном, а річию, яку він загадав, бо се значилоб бути прогнаним з палати, або бути висланим на Сибір. Бо хоч як мало власти мав самий цар Микола, то і ту передав в руки Распутінови. Тому власне оргії і пустота, якою верховодив Распутін в палаті царя були найдикійшими. Він розумів, що мало мущин годні встояти перед такою покусою. Іліодор монах, чоловік молодий. Треба втягнути эго в таке товариство, треба піджогнути поломінь пристрасти, а там він привяже эго до себе.

Тому Распутін не ображав ся, а здержував ся. Просив лиш, щоби Іліодор не рішав так скоро, щоби трохи затримав ся. Вправді эго обурюэ лад на царськім дворі, але треба терпеливости, треба комусь направляти те, що хибне. Іліодор справді перестав дивитись на все скептично, та остаточно згодив ся зайти до Распутіна вечером і запізнати ся з гостями, яких Распутін назвав найблизшими приятелями царя.

Хоч Распутін не був попом, ані ніяким духовником взагалі, ані не принятий Синодом як якийсь бодай урядник, то мусів він вже ради малпованя "сьвятого мужа" вдавати духовника а висшим покликанэм, щось в роді духовного фільозофа. І се вдавав він знаменито. Навіть казав, що власть эго і післанництво не з сього сьвіта, значить, що тої власти і сьвятости не годна эму церква дати. Якесь почутэ казало эму, що гуляще житэ і нічні оргії не э річию похвальною, отже треба було змо

лоти язиком так, щоб обернути кота хвостом. І зволоч потрафив пояснювати цілу справу ось як: — Природі опирати ся годі. Коли чоловік хоче, щоби Бог эго спас, то мусить Бог перше простити гріхи чоловіка. А Бог не простить, коли чоловік не грішив. Треба отже поблажати пристрастям, бо они э законом природи, хоч часом і не подобають ся Богу, а відтак треба молитись і просити о прощенэ. Бо як чоловік не згрішить, то і Бог не буде мав що прощати і готово пропасти спасенэ чоловіка. Така наука можлива хиба у таких гниляках як Распутін, але в палаті царя Миколи найшли ся люди, що з дитинячою наївностю захопились навіть такою теоріэю, головно женщини, яким таке "спасенэ" подобалось. Тим нічні оргії Распутіна відбувались радше як певного рода релігійна церемонія.

Дами на царськім дворі.

Недавно вийшла з друку в російській мові книжка про Распутіна, в якій автор знаючи Распутіна особисто твердить, що Распутін фізіологічно і психічно був чоловік ненормальний. А попри те він посідав страшну силу гипнотики в своїх сталевих очах так, що хапав за душу людини без ріжниці чи говорив в часі погідного сонця, чи серед темної ночи. Людий на сьвіті такої сили очий мало. Распутін ніколи не сьміяв ся, хочби навіть і як напив ся. Він потрафив випити три фляшки шампана і ще був тверезим. Випивши пару шклянок "водки" він ставав говірливим, але навіть тоді осторожний. Він був рівнож найвисшого степеня люнатиком. Передовсім женщина не потрафила оперти ся эго волі і впливови. А богато мущин в уніформах, з відзнаками, кидали мундури і віддавались під впливом Распутіна житю звичайного, убогого скиталця.

Распутін скоро піймив, що в него э якась таэмнича сила, якій мало хто годен оперти ся. Спершу він практикував своїх сил в окруженю царя Миколи. Там поводилось эму знаменито. Відтак він як "сьвятий отець" навідував жіночі монастирі. Він мав за собою царя, мав силу гипнотики і "духовника" вдавав добре. Тим і гостив, де лиш зайшов. Він бував часто в жіночім монастирі в Ново Черкаску над Доном, в Ятка, а головно в Ново-Дівічнім монастирі над Волгою. В сім послі днім монастирі мали зайти поважнійші шкандали бо мати ігуменя мусіла ужити простого хлопського параґрафу. Она найшла кількох мужиків, які приловили "сьвятого отчика" і так порядно обчастували, що той через кілька днів лежав хорий.

Мабуть подібні "невдачі" піддали рабівникови жіночої чести шалену думку. Маючи славу "чудотворця" випробовану на молодім царевичу Алексію, Распутін отворив нову місію. Збігалось головно жіноцтво, цікаве на всякі дива і жіноцтвом він головно займав ся, та орґанізував до нової "віри", а ціле товариство назвав "Сьвятим Сестрицтвом."

В два місяці по заснованю сего нового "сестрицтва" в Москві записав Павло Драґоміров, начальник тайної поліциї в своїх поліційних книгах ось такий рапорт:

"Репорт Івана Оборучева, поліційного аґента ч. 1287,

другої дивізії тайної поліції в Москві.

"Після інструкції з головної поліцийної кватири і по приказу начальника Драґомірова я навідав ч. 136 Тверсь-ка, перший дім коло папірні о 1. годині і 35 м. по опівночи. В кімнаті застеленій диваном з малою умебльовкою, застав я зібра-ня нічних поклонників, які клячали перед монахом Григоріем Новіком (прибране імя Распутіна.) Було там присутних двай-цять і вісім осіб, всі женщини, чотирнайцять з них женщини висшого роду і образованя. Коли я і моїх вісьмох асистантів війшли до кімнати "сьвятий муж" стояв коло столика і читав Эвангеліэ від св. Луки та пояснював своїми словами про кари які треба завдавати свому тілу. На стінах кімнати були розві-шані образи, які встряслиб чемностію кождої людини, а на сті-ні позад монаха Новіка висіла сьвята ікона Новгородської Бо-гоматери. Так як приказано мені всі присутні були арештова-ні. Коли всі повбирались я приказав відвести на поліційну ста-цію. Тут позаписувано імя і назви всіх арештованих, їх адреси, як рівнож переведено протоколи з осібна. Переважно всі ніч-ні поклонники нарікали головно на "сьвятого" Распутіна, який уперто домагав ся, щоб эму позволити телэґрафувати до цари-ці. Мій начальний офіцер, Немілов, згодив ся. Около одина-тої години перед полуднем прийшов від царя розказ, щоби безпроволочно увільнити всіх увязнених, та щоб ні найменьшої подробиці про зайшле не допустити до опублікованя в часописях. О 4.15. год. поспішним потягом відїхав Распутін до Петрограду.

"Підписано: Іван Оборучев."

Під опікою і охороною самого здеґенерованого Миколи і эго жінки цариці, ся нова "віра" Распутіна поширялась дуже скоро. Сибірський мужик "сьвятий отець" потрафив при по-мочи своэї сили гипнотики з эднати собі товпу "сестер-уче-ниць", а всі они майже без виїмок самі дами висших домів і родів, звичайно ліниві до буденного, чесного житя. Распутін навчав, що коли женщина уникаэ своэї цїли, она не може спа-стись, а сеж ціль женщини бути благословенною між жінками. На таких що тижневих "собранях сестрицтва", сором казати, діялись неможливі річи. А брали в них участь, хоч секретно

Монах Распутін на нічних забавах з царскими дамами.

найвисші дами Росії, навіть цариця і эї донька Ольга — а Распутін, невмчваний піячина був їх архиэреэм!

До такого товариства "найблизших приятелів" царя впровадив Распутін монаха Іліодора, думаючи, що коли не збоpов эго як попа-монаха, то зломить эго як молодого чоловіка, котрого привабить розпустна забава. А для вченого чоловіка нічо не значить довідатись про тайну царського двора. Такий чоловік здаэ собі зі всього докладне справозданэ. Він учив ся, що котрий цар в історії дозволив собі на гуляще житэ, то такі царства упадали. Ніневія, Вавилон, Греція, Рим, Франція — се держави, що заводили у 'себе розпусту, нічні оргії і тим власне упали одна за другою. Треба дуже сильного чоловіка, щоби встояв як тиран. Нехай лиш розпуста увійде в дім пануючого, то эго панованэ вже пропало.

Іліодор переконав ся, що не лиш цар став мишою в лабах котика, а Распутін розбишакою царської палати, але се ціла Росія — улюблена Росія — віддана в руки чортам і проституциї. Він вибіг з палати Миколи і побіг просто до властий російської церкви, щоб дати знати, що робить ся в палаті. А для кругів церкви не було се новиною. Всї знали і все знали, лиш всї дивились крізь пальцї, в кождім разї ще не роблено нічого, щоби лиху зарадити. Аж тепер порішено взяти ся за діло енерґічно і покласти конець непорядкам в домі голови всеросійської, эдиноспасительної церкви. Скликано отже церковну раду. На раду завізвано Распутіна.

Распутін міг не явити ся, але він не був страшкою. А крім того йому встрілило до голови обернути сей напад собі на побіду. Э в російського мужика повно забобон і релігійного підданьства, але э і запекла душа, що коли він зважить ся на хитрість, то буде бояти ся, буде дрожати по дорозї, буде каятись, плакати — а все лиш на те, щоби тим безпечнїйше дійти до своэї мети.

Коли отже церковна рада осудила всї провини Распутіна і наложила на него найстрогійшу клятьбу — тодї він здавалось змяк як віск. Він просив о розгрішенэ і торжественно присягнув, що направить своэ житэ. І хоч на сїй радї були самі владики, здавалоб ся учені люди, то прецінь они повірили, що

ось вдало ся їм засіяти в чорній душі Распутіна страх перед карою Бога.

А в дійсности не вспів Распутін війти з церковної ради, як ще борше забув за зложену торжественну присягу. Він сей час побіг до царя і сфабрикувавши акт оскарженя на епископів і Іліодора, без найменьшого слідства дістав від царя приказ, що Іліодор має бути скинений з попівства, а другі достойники церкви покарані. Без суду, без слідства. Цар був головою церкви, а Распутін розказував цареви і справа скінчена.

Виходить отже з сего всього, що в Росії не було сили, якаб розторощила голову потворі, що загніздилась в самім серцю Росії. Ох, була ще одна сила. Се не була сила одного чоловіка, чи організациї. Ся сила зродилась геть в глибині самої Росії, в сьвідомости верств російського народа і вже почала надобре пускати свої порости скрізь по цілій державі. Память невдачної революції не завмерла. Сила правди, яка є підвалиною демократизму жила в Росії і ставала щораз потужнійшою. Ся сила і лиш она мала спричинити упадок Распутіна.

Но се ще не тепер. З більшою впертостию як перед тим, робив Распутін все по свому. Жаден чоловік, жадна женщина не була безпечною перед ним. Одна дама сповідалась перед епископом. Се була Зоня, дама царської дружини. Епископ вірив, що тепер цар мусить послухати. Він росказав цареви всю історію і цар вправді завізвав сейчас Распутіна, щоби оправдав ся. Але на велике здивованє царя, Распутін удавав як найпевнійшого сьвятця тай заявив, що ціла ся історія се тільки оден фалш, се заговір, щоби позбути ся приятеля і оборонця царя Миколи.

"І я пророкую" — говорив дальше Распутін низьким зворушаючим тоном "що Ваше житє безпечне, лиш доки я жию. Як Распутін умре, то впаде і трон Романових."

Цар задрожав, та присудив нещасливого епископа на вигнанє в пущі над Білим Морем.

Но хоч як підло вигравав Распутін побіду, то всеж таки добачував, що довірє царської родини значно підорване. Він поборював лиш силою своїх висловів, силою підступів, але не доказами. А най би викрилась ще одна така справа як справа

Зоні, то він упаде. А знав він, що подібна неприємність готова знов захопити эго кождої хвилини. Тому з диявольским спритом оплянував він нову сітку на царя.

Тут в пригоді станула вірна эму як собака циганка Анна. Обоэ они злагодили якусь чортівську отрую і Анна дала зі маленькому царевичеви. Анна була при тім дамою, що доглядала хлопчика. І час від часу додавала отруї, доки Распутін не використаэ тої "слабости". Царевич захорував, вянув і зі свого сну не пробуджував ся. Ніякий доктор не в силі був відгаднути, ні віднайти причини тої нової хороби царевича. Дні минали і наслідник російського трону, одинокий син Миколи II. лежав в непритомности без ніякої надії на виздоровленэ. Стративши всяку надію на лікарів прикликав вкінци Миколи Распутіна.

"Я не годен помочи", — сказав Распутін — "я стратив силу, бо Ви стратили довірэ до мене."

Цар і цариця запевняли эго як могли, що се не так, що они эму цілковито вірять, хай зрештою переконаэсь о їх вірі як лиш эму угодно, хай жадаэ якої хоче нагороди, а хай лиш ратуэ їх одинокого сина. По довгих просьбах Распутін згодив ся. Сказав, щоби цар і цариця і їх доньки ішли сейчас до каплиці та щоб там клячіли і молились так довго доки він прийде. Ціла царська родина послухали сейчас розказу, а Распутін самий замкнув ся в кімнаті царевича. Він дав невинній жертві своэї підлої інтриги антідоту, себто иньший лік, що приводив хорого до притомности і так пересидів з ним кілька годин. Хорий хлопчина приходив до памяти, а коли спитав де родичі, тоді Распутін взяв эго на руки і пішов з ним до каплиці.

Коло вівтаря клячіли цар, цариця, доньки і вся їх служба. Декотрим вже навкучилась довга покута і незамітно дріма ли, але Микола, цар всеї Росії і эго вірна жінка клячіли витрвало і молились.

"Несу Вам сина, Ваше Величество!"

Всі, що молились коло вівтара встали наче на команду. У дверах стояв розхрістаний Распутін з хлопчиком на руках, який справивши руки до Миколи просивсь на руки до батька. Царевич живий. Распутін виратував эго житэ. Ніхто не сьмів

тепер говорити, що в Распутіні нема божеської сили.

"Надприродна сила" Распутіна мала вкоротці перейти

Циганка Анна.

ще иньшу найкритичнійшу пробу. Зоня, занепокоєна неславою зайшла до Іліодора і росказала єму всю історію. Молодий

монах, не зруйнований морально, але безсильний супроти Распутіна призадумавсь на хвилю, а відтак сказав:

Распутін мусить згинути. Убити эго, се акт шляхотний і справедливий."

"Чи думаэте, що я се повинна зробити?" — запитала Зоня.

"Ти можеш піти до него і вдавати, що тебе гризе совість за те, що наразила эго на неприэмности. А коли він відправить сторожу, тоді — "

"Я се зроблю" — скрикнула молода дівчина — "зроблю, не ради мене, але для добра Росії."

Та їй не вдалось. Ще не прийшов час смерти Распутіна. Ніж ранив Распутіна о оден цаль від серця, а Зоню присудже но сейчас на Сибір.

Діявольским інстинктом пронюхав Распутін, що се пеа ио Іліодор вмочив свої пальці в заговорі на эго житэ і він цілою душею бажав позбутись такого небезпечного суперника. За помочію одного зі своїх шпіонів, Распутін зачислив Іліодора до товариства анархістів. Іліодор стеріг ся і Распутінови штука сим разом не вдалось. Але Іліодор зрозумів, що він не буде довше безпечний зі своїм житэм доки Распутін господарить. Виїхав проте до Християнії, а звідтам до Америки. Распутін був спокійний. Ворог відїхав в далекі краї і перед ним він вже безпечний. Іліодор був для него справді великим ворогом. Він знав, що молодий монах не руководить ся чувствами диявольскої амбіції, але любвою до Росії. Таких ворогів Распутін слушно побоював ся.

Здавалось тепер, що Распутін добив ся сили, якої не в силі зломити ніяка смертельна рука. Побідами над того рода ворогами Распутін став ще більш загадочним. Здавалось, що жадна дума в Росії не поважилаб ся станути проти Распутіна. Бо хоч державна Дума вже брала живу участь в управі державою, она всеще була мертвою, бо все залежало від царя. Цар був найвисшою інстанціэю в Росії, а Распутін володів царом! В державі був на позір спокій, бодай в порівнаню до попередної революції, хоч в підземілю Росії все сіялось, все тліло

незамітним огнем, з яким династія Романових числилась звичайно вже аж підчас добре поширених розрухів.

Житэ на царськім дворі пішло своїм путем. Вино і жінка взяли ся підкошувати автократію таки на добре і треба було лише догідної пори і Росія могла дуже легко відродити ся. А на чолї цілої гнилї, що розгнивалась все ще стояв той самий Распутїн і вірна эму Анна. Она одинока була эму найвірнїйшою, готова все до всякого злочину. І сли хто, то лиш она одна, що мала крихітку впливу на безоглядного тирана, лиш она знала, що снував павук царського двора.

Распутїн заволодів Росіэю внутр, але звертав занадто малу увагу на полїтику позаграничну. Так эго і захопила велика европейська війна. Не розуміючи зовсїм нових подій, Распутїн остав ся невтральним. Цариця споріднена з нїмецким троном, та плекаючи в души нїжні симпатії до Нїмеччини, всею силою старалась, щоби Росія не лучилась до жадної сторони воюючих, та щоб не виступала до війни. Але Микола відчував патріотичний обовязок додержувати державних угод, отже попертий Думою, та можними російської автократії заявив, що буде вірним приреченю даному Франції і Анґлії. Распутїн держав ся з далека і лиш приглядав ся, та ждав на обставини, які вдалоб ся эму використати для своэї самовлади. Колиб Распутїн був дійсним полїтиком, він був би став силою сьвітової слави. А будучи лиш нужденним і то скрайним шарлатаном, він легко попав ся в лапку, з якої доля не випустила эго живим.

Одним з визначнїйших молодих офіцирів російської армії був князь Фелїкс. На царськім дворі він був мало знаний, бо ненавидів порядків в царськім дворі і через те нїколи туди не заходив. Але з вибухом війни військові обовязки поклику вали эго часто до Зимової Палати. Там стрінув ся він з княгинею Іриною і полюбив эї. Він стрінув ся рівнож з "двірскою дамою" Анною, яка знов собі залюбилась в пристойнім офіцерови. Та на лихо князь Фелїкс не звертав найменьшої уваги на "польованэ" Анни, а очима все стежив за Іриною. Анна не була на стільки відважною, щоб таки впрост осьвідчитись Фелїксови, значить треба їй було братись иньших способів, тре

ба кинути якесь погане сьвітло на Ірину і при помочи Распутіна она уплянувала цікавий підступ.

Перш всього она старалась вговорити Феліксови, що Распутін маэ неограничену силу і вплив на цілий дім царя, а перед поглядом эго очий не годен втечи ніяка женщина, навіть особи царської родини. Відтак она назначила ніч, коли то Распутін мав зайти до спальні княжни Ірини, а Фелікс мав розбити двері, щоб ввійти і переконатись о тім, що говорила циганка Анна. Распутін не вагав ся стати в прислузі своїй вірній собаці, бо і не мав нікого, кого би бояв ся, а Анна числила на самий факт, що скомпромітуэ Ірину в очах Фелікса. Лиш на хоробру відвагу Ірини не числив ні Распутін, ні Анна.

Умовлена ніч прийшла. Анна відвідала Фелікса і ще раз безвстидна повторила оскарженэ на Ірину. Колиж Фелікс почав випрошувати собі такі безпідставні доноси на Ірину, она їдкими докорами заявила, що эго улюблена Ірина саме тої хвилі забавляэ у себе — Распутіна. В тій хвили зірвав ся Фелікс і побіг, щоб переконати ся о правді. А за той час княжна Ірина переполохана загадочними відвідинами Распутіна ночію, прискочила до отворсного вікна. Распутін міркуючи, що Ірина певно зіскочить і втече до огороду, вибіг дверима, щоб зловити эї Ірина справді скочила з вікна і знаючи, що Распутін буде здоганяти эї почала втікати. Князь Фелікс надбіг саме в слушну пору, щоб почастувати Распутіна здоровим кулаком, а княжну занести на своїх руках назад до эї спальні.

Фелікс не зважав на силу Распутіна. Він вірив, що сцена тої ночи вистарчить, щоб витягнути брудну душу Распутіна на сьвітло денне. Сейчас рано він зголосив ся на авдіэнцію до царя, але Распутін попередив эго. Що наговорив він цареви не знати, але Микола заявив Феліксови, що не бажаэ чути того, з чим він приходить до него. Він лиш з повною повагою царя всеї Росії приказав Феліксови, щоби сейчас відїхав на боэвий фронт. Распутін цілий час стояв за кріслом царя і злобно всьміхав ся.

Цариця все ще старалась, щоби відтягнути Росію від війни, та довести до заключеня мира з Німеччиною. В своїх апартаментах она мала бездротний телэграф і безвпинно перегово

ровала з німецьким цісарем, який тоді пробував на східнім фронті. Щоби дійти до своєї цілі цариця втаємнила в ту справу Распутіна, знаючи, який великий вплив має він на Миколу. Она вговорювала єго, що коли допоможе їй заключити осібний мир з кайзером, то тим здобуде собі ще більшу силу в Росії. Він згодив ся на плян цариці.

В полевій кватирі німецького кайзера на східнім фронті відбулась тайна нарада. Зійшлись там німецький кайзер і Распутін, тиран і самозванчий хуліґан, щоби нарадитись на будучностю Росії. Сї два ватажки обговорювали, що має історія записати на сторінках будучих подій.

Порадившись оттак з кайзером спішив Распутін до цариці, щоби донести їй про всї уложені пляни. Ходило лиш о те, щоби армія в даній час була послушною. А що цар послухає, се не було сумнївом. Проте Распутін вибрав ся на другу місію, сим разом трохи делїкатнїйшу. Була се місія до великого князя Николи Николаєвича, який доси вже вславив ся своїми великими побідами і став прямо ідолом цїлої Росії і надією російського народа. Він був рівнож одним, що хоч належав до царської родини, то в дійсности не знав нїчого про розбишацьку роботу Распутіна в домі Миколи царя, анї про тайні переговори цариці з кайзером. Але те, що треба було єму знати про Распутіна довідав ся від молодого князя Фелїкса.

До головної кватири Николи Николаєвича приїхав Распутін. Николаєвич вислухав терпеливо все, що шептав єму Распутін. Відтак перейшов ся великий князь до другої кімнати і покликав Фелїкса.

"Може маєте охоту бути сьвідком чогось, що буде рівночасно частиною відплати за кривду заподіяну Вам?"

Николаєвич здоймив з стїни важку нагайку і зблизив ся до Распутіна. Щось не доброго причував Распутін, бо почав зі страху дрожати і просити милости. Але великий князь Николаєвич обдумав відповідь для цариці і кайзера і не хотів зміняти свого пляну. Він обкладав Распутіна нагайкою аж доки той не повалив ся на долївку.

"Се моя відповідь, а тепер гони!" — сказав Николаєвич і хопивши Распутіна за обшивку викинув за двері.

Цар і Николя-Николаєвич на боєвім фронті.

[illegible] миле справоздане здавав Распутін царици, але заговорщики не давали за вигране. Они не хотіли уступатись перед опозиціею одного чоловіка, анї одної певної ґрупи, чи сторонництва. А великий князь Николаєвич не знав обставин в домі царя. Він не вірив, щоби Распутін міг розпоряджати царем Миколою і то в справах такої страшної війни, як ся европейська. Він вів дальше свою кампанію проти Німеччини і орґанізував між дипльоматами сторонництво проти заговору царицї. До Петрограду він і не показував ся. А се дало Распутінови час і нагоду обмотати трон в свої диявольскі сіти. Він росказав Миколї про наругу, яку заподіяв эму великий князь Николаєвич і князь Фелїкс. Микола чуючи таку зневагу эго "святого мужа" дав розказ, щоби великий князь Никола Николаєвич обняв команду на Кавказї, а Фелїкса перенїс знова на иньший фронт.

Тепер ішла дальша робота до заключеня мира з Німеччиною. Підпише сей мир Микола, то кайзер перевезе всю армію зі східного фронту на захід і поставить эї проти Франції і Анґлії. Цар знова був ще на стілько російським патріотом, що довго опирав ся. Але він був оден проти цїлого свого двора. Распутін і цариця дбали о те, щоби цар як найменьше сходив ся з дипльоматами Росії, які моглиб піддержувати эго патріотизм в некористь їх заговорови. Микола був слабодух. Він не був здібний до великих річий і дійсно бояв ся рішати якіне будь важні справи. В души він бажав спокою так для Росії, а ще бі[illegible] для себе самого. З одної сторони бажав спокою, а з дру[illegible]увала эго щораз то більше жінка і Распутін своїм заго[illegible]ра, а ще в додатку Распутін при помочи шпіонів приво[illegible]ед Миколу людий ніби анархістів, які відкривали перед ним нечувані пляни та заговори на эго житэ, та на поваленэ династії Романових. Не було проте сумніву, що Микола упаде жертвою заговору. Той день зближав ся. Вкінци Микола почав годити ся на мир, який був би зробив кайзера володарем мабуть цїлого сьвіта.

Але князь Фелїкс побоючись о долю Ірини з одного боку, а з любови до Росії знов з другої сторони, рішив ся на скрайний крок, щоби позбути ся гадюки, що загніздилась в

самому серцю Росії. Він потайки приїхав до столиці, тай злучив ся з сторонництвом, що тоді дуже поширялось, а якого цїлию було ратувати Росію хочби навіть коштом поваленя династії Романових. Они знали, що головним ватажкою цїлого

Жіночий "Баталїон Смерти" в Росії.

заговору э Распутїн і знали рівнож, що нїчого не поможе витягати эго брудну душу на сьвітло денне. Бо хоч цар знаэ вже богато лихих вчинків Распутїна, то все таки слухаэ эго, бо ві

рить эму. Не лишалось проте нічо, як лиш злагодити Распутї нови лапку при помочи гри, якої він уживав проти других.

Та се був лиш поки що плян порішений, але не виконаний. А дістати очайдуха, сім миль з за пекла в свої руки не так легко. Се було отже питанэ, на котре ніхто не давав відповіди. І знова Фелїкс рішив ся на спосіб, який або вдасть ся, або присудить йому смерть. Він післав по Анну.

А Анна була женщиною, що походила з простолюда. Того самого російського народа, який весь покритий був тим самим струпом тиранії, який віками зносив те саме ярмо жорстокої російської самовлади. На самому днї серця Анни тліла та сама іскорка гніву, жалю і бажаня — волї! Треба було лиш ту іскру піддути. А Фелїкса она любила, він був для неї ідеалом, на який она так завзято полювала. І він росказав їй всю небезпеку вітчини, всю підлість заговору прихильників Німеччини. А чуючи з эго уст таке довірэ до неї, она вірила, що зможе зэднати собі эго симпатії для себе.

"Распутїн мусить згинути" — сказав вкінци Фелїкс.

Анна сиділа мовчки і в души боролась. Щож зрештою значить Распутїн для неї? Він ужив эї як вірну собаку виключно для своїх цїлий і свого добра. Він нераз був невірним для неї так само як і для других. Она вглянула в свою совість і бачила, що она вже нераз брала участь в злочинах, она начеб і сотворена була лиш на те, щоб робити зло, тай не для своїх плянів, а в службі другим. А тут она маэ нагоду направити все лихе одним великим дїлом і то для добра вітчини. Она з увагою слухала примірів з історії про Чарлоту Кордей, та про Жоанну д'Арк, женщини, які по геройски служили вітчинї і імена їх на віки записала історія. Вкінци Анна згодилась помочи до безпощадного знищеня чоловіка, який готов запропастити Росію так як остаточно запропастив і эї.

Распутїн, увірений що здобув вже свою побіду над Миколою і сепаратний мир між Росіэю, а Німеччиною буде остаточно підписаний, сидів спокійно та дожидав, що от може нинї завтра уложені пляни станутъ дїйсними фактами. Анна прийшла до него. Як вірна собака почала леститись коло него. Між тим говорила, що найшла эї якась туга і она бажалаб якоїсь

гучної забави такої, як бувало він нераз устроював в царськім дворі. Оно не пора на забави серед клопотів дня, алеж справи полагоджено так як хотів Распутін, отже все безпечне. Распутін вправді здержував ся від пяньства, та оргій, алеж так по чернечому годі все [illegible]. Анна заявила, що ту монотонність треба конечно перервати порядною забавою, деби всі клопоти буденного житя позабути на час, втопити в добрім вині, та нічній оргії.

Распутін зразу лиш вперто мовчав, але вдійсности противив ся лиш на позір. У нім розбудило ся гуляще житэ. Всі справи були у него так як полагоджені, а нім Микола підпише угоди з Німеччиною, то варто щоб добре забавити ся. А там вже будуть иньші сьвітлі дні, слава, нагорода від кайзера, неограничена сила в Росії і проче. Распутін лиш нерадо годив ся на те, щоби такий баль устроїти не на царськім дворі, а десь в осібнім, чужім домі в Петрограді. Але Анна своэю жіночою хитростію знов перебігла эго, що мовляв цар і так бувало дивив ся на такі забави більш крізь пальці, а тепер, коли розходить ся о те, щоби підписав мир з Німеччиною, то ліпше не непокоїти эго. Бож він вправді згодив ся підписати, але ще не підписав. Не треба отже наражати эго. Він мусить полагодити всі подробиці мира, обдумати, довести справу до ладу, отже найкрасше ніяк не перешкаджати эму в хвилях так важних справ. Распутін не опирав ся.

Прийшов день забави і ніч, яка мала рішити, чи Распутін маэ гнити, чи жити.

Баль устроэно, але такий, який лиш годин устроїти Петроград, столиця царя всеї Росії. Був се бенкет, на який зовсім сьміло можна було запросити самих римських імператорів. Години минали. Найкрасше вино плило струэю. Распутін сидів побіч Анни і преспокійно випорожнював чашу за чашою. Давно він вже так забавляв ся. Оргія заходила до своїх крайних границь. Не було вже чоловіка, ані женщини, щоб не шалів в розгарі забави, все пяне до нестями. Одна лиш Анна послугуючи вином Распутінови, пильнувала, щоб напивсь він як найбільше і дожидала загадочного кінця сеї оргії.

Нараз відчинились двері сальону і до середини віхав за

маскований козак. Піджогуючи коня острогами він вискочив на довжезний балевий стіл і їхав в другий конець стола, де сидів Распутін. Дороге начинэ, шклянки, фляшки, дорогі вина, все то з лоскотом і бренкитом розсипалось на всї боки. Перестрашені гості розбіглись, кождий втікав куда лиш міг. Распутін держучись заледви на ногах пробував і собі втікати, та тут вискочило наче з під землї других шістьох замаскованих козаків і в однім моментї обскочили эго зі всїх боків. Тут не було вже часу.

"Для Бога і добра Росії!" — крикнув оден з замаскованих козаків і подав Распутінови набитий револьвер. "Ти жив як собака, умирай бодай як чоловік!"

Гримнув оден вистріл, а за ним сейчас в оден раз других шість і Распутін, той паразит Росії повалив ся мертвий на долївку.

Всї сьвітла сейчас погашено. В одну мить хоплено тїло і бічними улицями вивезено і з моста кинено в ріку Неву.

Випадок захотїв, що мостом переходила тої хвилї якась звичайна собі жінка — селянка. Побачивши, що кинено когось в воду, она підбігла і побачила в водї лице Распутїна. Жінка побігла сейчас в місто, а перебігаючи улицями кричала:

"Распутїн загинув! Распутїн мертвий!"

Сензаційна вість в одну мить поширилась по цїлій столици і з тисячів уст чулось лиш одно: "Распутїн мертвий!" За годину цїле місто було на ногах. Чоловіки і жінки спиняли одні других по улицях. Дзвони почали дзвонити. Завізвано військо, щоби розгонити товпи народа по улицях, але військо відмовилось послуху своїм офіцирам. Почалась справдїшна російська революція.

А в Зимовій Палатї напів в розпуцї сидїв цар Микола Романович. Він ожидав всяких можливих вістий, бо вірив, що кінець эго пановання близький. Він нагадав собі пророцтво Распутїна, що з эго смертію упаде і пановання Романових в Росії. Він все те вірив, що в Распутїнї була якась напів божа душа.

А в дїйсности, се лиш історія повторила щераз свій незбитий доказ, що найбільші події в борбі о свободу народів стають ся саме тодї, коли найгіршого рода розбишаки нама-

гають ся скрайно нікчемними, брутальними способами задержати той нарід в неволи, в ярмі. Тиранія анґлійських королів принесла Анґлії — парлямент. Гнет засліплених автократів дав

Салдати, які перші підняли революцию в Росії.

почин американському демократизму. Жорстокість монархів перетворили Францію в републику. Так само Распутін своєю тиранією потрутив Росію до самовідродженя.

АВТЕНТИЧНА ІСТОРІЯ СМЕРТИ РАСПУТІНА.

Оповіданэ про смерть Распутіна таке як подав монах Іліодор ріжнить ся з оповіданэм більш автентичних жерел. Можливо що Іліодор по утечі до Америки писав кінцеві події з оповідань, а відтак приноровив цілу схиблену подію до фотографовань кінемотографу. Автор книжки в російській мові, як рівнож історія про смерть Распутіна в англійскій мові представляють факт смерти зовсім відмінно, хоч діэві особи лишають ся майже ті самі. Розуміэсь, що причини убійства Распутіна представляють ся в автентичних оповіданях більш шкандальними і страшнійшими.

Незмінними лишають ся оповіданя про позакутне нечесне житэ Распутіна в нозо-заснованім "сестрицтві" до котрого на подив, належали самі женщини висших родин і домів. Звісно, що коли до такого "сестрицтва" належала сама цариця і эї донька Ольга, то і прочі дами не могли бути "простого роду". Всяким оповіданям про ріжного рода шкандали в визначних домах — нема кінця. І хоч богато мущин рішали ся убити падлюку Распутіна в пімсті за збещещенэ жінки, або доньки, то головним і безпосередним мотивом убийства Распутіна була мабуть безперечно эго страшна державна зрада.

Зараз з першою вісткою про війну Росії проти Німеччини старалась цариця, сестрінка кайзера, щоби довести до сепаратного мира Росії з Німеччиною. Про се не сьмів знати ані цар Микола, ані тим більше ніхто з патріотичних проводирів Росії. Одиноким эї дорадником був кайзер Вільгем, з ко-

трим она порозумівалась своїм приватним бездротним телэграфом, а відтак при помочи безчисленних німецких шпіонів. А позаяк Распутін в эї очах був "спасителем" эї сина, а в слід за сим став не лиш "сьвятим отцем" але і чоловіком, що бажаэ спасеня цілої Росії, розуміэсь в користь Німеччини, то цариця Александра втаэмнила до своїх плянів також і Распутіна, чоловіка, що готов був за солені німецкі гроші снувати найбільш огидну державну зраду. Распутін, найблизша особа цариці і як такий, що своїм гипнотизмом прямо розказував цареви і царици, став незадовго ватажком німецкої шпіонажі в Росії. А "сестрицтво" було не лиш місцем нічних оргій, але згодом було головним кублищем і осередочною кватирою німецкої шпіонажі.

Невдовзі по замордованю Распутіна вибухла в Росії революція і революції треба завдячити, що революціонери перешукали як слід мешканэ Распутіна, та в півници віднайшли огнетревалу касу, в якій Распутін складав і переховував всякі документа, тайні припорученя кайзера, та переписку і иньші шпіоньскі секрета. Передаючи і прочитуючи сей цікавий архив розуміэмо ясно, чому треба було комусь оплюгавити собі руки кровію такої огидної потвори як Распутін.

Довідавшись про тайні заходи цариці до заключеня сепаратного мира з Німеччиною Распутін перш всього довідався хто эще э по стороні цариці. Найкрасші державні позиції були отворені власне для прихильників такого мира. В той спосіб Борис Штірмер, з роду Німець, увійшов до уряду царя Миколи і незадовго, на глум цілій Росії, став преміэром. Він був першим приятелем Распутіна. Распутінови відділено було в зимовій палаті чудово прибране мешканэ, але він волів тепер винаймати осібний дім на дільници Ґороховая, зараз попри палату. Там відбувались "сьвяті собраня", а також шпіоньскі наради. Там Распутін прямо рядив цілою Росіэю.

Треба було всего одну годину часу, щоби з колишнього огородника зробити епископа Теофана. А в пару день пізнійше той самий чоловічина, що заледви умів букви прочитати став прокуратором сьвятійшого синоду.

Всякого рода катастрофи ставали буденними подіями. Там експльодувала фабрика амуніції і сотки людий втратило житэ, а тут знов зійшлись два потяги і подушили сотки жовнірів, то обкрадено маґазини, то поживу затроэно і т. д. Що Распутін був в безнастаннім порозуміню з кайзером і головною німецкою кватирою шпіонажі сьвідчать документа. Всі ті документа цифровані, а розвязку до їх відчитуваня найдено між Распутіновими документами. Понизший документ, се оден з таких цифрованих документів, присланих з Німеччини до Распутіна:

Номер 70. Август 16. 1916.

"Ваш репорт про діяльність Крузенштерна (командант 28 корпусу) як рівнож про приятельскі відносини Сахарова і Япончина (два визначні члени Думи), ми одержали. Фірма Бер хмана в Киэві висилаэ на кредит Ліонне в Петрограді 120.000 (сто двайцять тисяч) рублів для Вас (Распутіна) і таку саму суму для С. (Бориса Штірмера, преміэра Росії).

В такий спосіб незабаром займили перші уряди такі іме на як: Борис Штірмер, преміэр; Протопопов з текою міністра; епископ Теофан, прокуратор; Сабуров, двірский офіціяліст; Іваніцкий, секретар міністерства заграничних справ; Курлов, за відував поживою Росії; Никольскі, наглядав транспорту амуніції.

Кождий з сих міністрів прибирав до себе своїх приятелів за секретарів та иньших офіціялістів. Курлов, як міністер внутрішних справ громадив коло себе всіх чорносотенців, убирав в поліцейські мундури і давав інструкції де маэ ся виконати яке убійство непожаданого урядника, чи патріота.

Робота шпіонажа була видна, а однак ніхто не потрафив довести, бо все роблено скрито під охороною Распутіна. Вистарчило Распутінови загрозити цареви що виїде на сибір і престолонаслідник умре і вже цар дав розказ щоби застано-

"Інструкції: Скажіть С. (Штірмерови) щоби ужив такий плян проти Думи. З архіву міністерства нехай дістане лісту імен російських революціонерів скрайної школи. Сих він може на наш розказ поарештувати, судити воэнним судом і постріляти. Але в секреті він зробить з ними инакше. Під охороною

своэї власти нехай наділить грішми і пішле між робітництво як аґентів. В той спосіб він зорґанізуэ осібне число про-ґерманьских соціял-демократів, які підуть до Петрограду і будуть працьовати побіч анархістів, толстовців, комуністів і черновоно-соціялістів. При помочи такої пропаґанди між робітництвом ми зможемо устроювати страйки по фабриках амуніції і катастрофи. Нехай лиш они намовляють робітництво до страйків і повстаня і нехай накликують тим робітництво до утворення европейської соціялістичної републики. Сей плян подобаэсь робітничій клясі і така робота вже поплатилась нам в Ірляндії. Ваш одинокий противник, се Ґучков, але постарайтесь, щоб цариця перегородила эго діяльність.

"Приэднуйте на свою сторону як найбільше членів Думи. Подавайте час від часу свій рахунок, а фірма Бархмана буде піддержувати кредит Ліонне.

"Ми ожидаэмо добрих успіхів Ваших услуг, які високо цінить эго Величество і які будуть Вам щедро винагороджені коли дістанемо Росію в свої руки, що довго не забавить.

"Припорученя: Скажіть С. (Штірмерови, преміэрови і пахолкови цариці) щоби як найбільше стеріг ся князя Д. митра. Він маэ в своїх руках лист Надії Литвинов в справі підкупу Брусілова. Ся женщина перебуваэ в готели Ребіна в Петрограді. Старайтесь за всяку ціну дістати той лист в свої руки, бо се страшно компромітуючий документ. Професора Мілюкова треба спрятати. За сю прислугу виплатить ся десять тисяч рублів. Можете наняти І. або Б. Оба они потребують гроший.

"Скажіть Анні (Анна Вирубова, перша дама цариці, вірна собака Распутіна) щоби переказала цариці приняти женщину імя Байсмен, она буде просити авдіэнції в полудне, 30 августа. Она маэ устно переказати щось від кайзера. Вам треба познакомити ся з княжною Зіною Клоэвною з Воронього. Она маэ знакомство серед мілітарних властий і эї услуга Вам придасть ся.

"2. — (шпіон, якого імя годі відшукати) поробив заходи, щоби на 29. августа о 11.30. год. устроїти експльозію в фабриці амуніцій в Крестовску. Елэктричний дріт пущений через ріку Неву і все готове.

"Поздоровленэ від всїх трох нас. — Н.

Такі письма діставав з Берлїна "сьвятий отець" цариці, ватажко Распутїн. Відповідь Распутїна на повисше письмо говорить про чорну душу розбишаки:

"Письмо і гроші одержав. С. вже робить. Вже поінформував эї Величество. Все приготоване до жнива. Чим більше катастрофів і втрати житя людий, тим красше вражінэ для вас. С. (Штірмер, преміэр), вже вислав чотириста скрайних революціонерів до роботи з грішми і інформаціями. Завважав всї ваші точки. Мартос іде з сим до Гелсінґфор і там зажде на дальші ваші припорученя.

"Не дістав ніяких вістий за Англїйця К. Прошу прислати. Найлїпше арештувати буцїм за шпіонажу. Эсли так, то пришлїть підробіть які документа для оскарженя. — Гр." (Григорій Распутїн.)

Номер 70. з котрим Распутїн переписував ся, се "Гф. Ехенбурґ фон Штутбарт" якого дійсне імя э Штайнгавф, начальник головної цїсарскої шпіонської кватири в Берлїнї. Сей Штайнгавф чотири рази їздив до Петрограду до Распутїна ще перед августом 1914. року.

Згаданої повисше днини зголосилась до цариці дама Елена Байсман. Авдіэнцію призначено на другий день. Цар від їхав на боэвий фронт. Присутним був лиш Распутїн. Згадана дама подала цариці власноручний лист від кайзера, а другий лист Распутїнови. Лист той найдено між иньшими документами. Э се власноручне письмо кайзера в німецкій мові:

"Рішучо приватне і довірочне.

Головна кватира в Франції,
Монтмоди, августа 10. 1916.

"Про Ваші сьвітлі прислуги говорив менї "Гер" Штайнгавф. Ґратулюю Вам, щасливий, що знаю, що цариця Александра маэ у Вас так доброго і розумного дорадника. Ви зробили богато, але ще э богато до дїла для Вас.

"Ваші приятелї нехай старають ся, щоби все був брак амунїції, нехай все дають знати до Берлїна про всякі замовленя амунїції і вибухових матеріялів з Англїї так, щоби ми могли

завчасу наглядати за посилкою при фінляндських портах і ни щити. Припоручаэсь катастрофи желізничі, та по фабриках амуніції. Штайнгавф посилаэ Вам шістьох аґентів спосібних до таких підприэмств. Ваші приятелї нехай дадуть їм урядові охоронні папері і нагоду до їх роботи.

"Я піддав деякі гадки Эї Величеству, які она обговорить з Вами. Найнебезпечнійшим Вашим ворогом э тепер князь Юрій Львов, який маэ богато сторонників. Колиб змогли покласти конець эго діланю, то позбулиб ся небезпеки. Для Вас се можливо. Поговоріть з Эї Величеством. Э се моэю цісарською волею, щоби уложену між нами для Вас плату подвоэно від сегоднішної дати.

Поздоровленя.

"Вільгельм Р. і І.

В такий огидний спосіб зраджувала російська цариця і Распутін цілу Росію. Про кождий атак російської армії знали Німці наперед, а в наслідок того гинули тисячі найкрасших жовнірів Росії.

Через два місяці потім руйнували Росію всякі катістрофи. Чотири експльозії вибухли одна по другій: дві в Петрограді, одна в Москві, а одна в Костровна. А майже що другий день мусіла бути желізна катастрофа і то звичайно потягів, котрими транспортовано війско на боэвий фронт.

Ті мимо всїх сих перепон, ґенерал Брусілов доконував великих подій над Припетом і в Румунії. Десь в половині августа сей ґенерал забрав від Німців 7.757 офіцирів, 350.000 жовнірів і 405 тяжких армат. Така робота розуміэсь не подобалась кайзерови. І тоді дістаэ Распутін лист з Берліна такого змісту:

"Ф. Г. 2.734 — 22.

"Меморандум від ч. 70. Август 29. 1916.

"Рішучо жідаэ ся, щоби унеможливити офензиву над Припетом, а зробити так, щоб центральні держави мали там побіду, так як обіцялисьте в повідомленях з 1. липня. Ви не додержуэте слова! Що з вами? С. (Штірмер, преміэр) своїми

промовами підбадьорюэ Росіян. Зі своїми тріюмфуючими телэґрамами до Асквіта (анґлійського преміэра) він мусить дати собі спокій. Сим він лиш додаэ духа союзникам. Такий поступ вперед мусить бути стриманий. Дальше, фабрики амуніції в Вологда і Болобоэ ще не знищені, а ми сего жадали. Ми знаэмо, що К. (годинникар Карцов, який висадив у воздух фабрику в Виборґ, причім згинуло 400 людий) і пані Р. (Раэвска, котрої батько був за часів Протопопова міністром внутрішних справ) обоэ арештовані і розстріляні. Поки що розуміэмо, що ви поінформували поліцію про сих двоэ людий тому, то они любились і булиб зрадили нас.

Тайні припорученя: Миколї Мазарови припоручіть знищенэ фібрики в Вологда і Бологоэ, а пані Фляйшер нехай поможе эму — обоэ дістануть по шість тисяч рублів за прислугу.

"Позаяк доси ви ще нічого не зробили щоби здержати офензиву над Припетом, то жадаэмо, щоби ґенерала Брусілова усунути в такий самий спосіб, якого уживалось в других ворожих державах. Пішліть довірочного післанця до доктора Клонэва в Казані, а він дасть "піґулку." Він буде знав. Те що в піґулці кинути до якогобудь напитку — оно ділаэ відразу. Клонэв Німець і эму можна зовсім звіритись. Брусілов маэ слугу — жовніра Івана Савича, а він маэ приятеля Бориса Колтчака, жовніра з 117 реґіменту інфантерії в Міньску. Колтчак був в нашій службі через пять років, эго треба взяти до сего діла і помочи эму, щоби відвідав Савича в головній кватирі. Там він може кинути "лік" в страву, або напиток. Як виконаэ се припорученэ, то виплатіть эму секретно двайцять і пять тисяч рублів. Савич любить сестру Колтчака, а се Колтчакови поможе богато. Стеречись треба Марії Устраялов, бо она заздростить сестрі Колтчака.

"Ґенерала Корнілова можна спрятати ручним ґранатом, який ніби нехотячи упав з рук жовнірови. Так як зроблено ґенералови Жуковскому в Пултдску минувшого марта. Сю роботу добре би повірити Павлови Крижицкому, жовнірови з 17. полку ґранадирів. Він спритний їздець і доносить розкази до головної кватири. За сей вчинок можете виплатити тайно до

вісімнайцять тисяч рубрів.

"Дальше, присилуйте конечно царя, щоби сейчас казав увільнити Поленова, Левицкого і паню Эріх, яких арештовано в Витебску. Эсли найдено які папері коло них, то нехій ім звернуть. Документи сховані певно або в Очотнім Банку, Гевске, або в Лампе. Дістаньте їх, бо в них э річи, які оскаржилиб С. (Штірмера) і В. (Анну Вірубову.) Слідство зглядом сих осіб треба сейчас застановити, а тих, що її арештували усунути з урядів. За се дістіне осібну надгороду." — С. - 70."

Діставши сї припорученя, Распутін взяв ся сейчас до діла. Другої днини він був у царя і казав, що мав в ночи "відінэ", що в Витебску нежичливий ґовернор фалшиво оскаржив і арештував троэ людий щирих патріотів Поленова, Левицкого і паню Эріх. Всї троэ увільнив цар телэґрафічно, а ґовернора нагнав з уряду.

В кілька днів пізнійше їхав ґенерал Брусілов до Петрограду на конференцію з міністром війни. В тім самім потягу їхав і жовнір Калтчак. На нещастэ каву з отруэю випив не Брусілов, а майор Добровольский, який і помер загадочно смертію чотири днї пізнійше.

В десять днів скоїлось нещастэ і Корнілови. Жовнір, який не мав ніякої причини бути близько ґенерала, буцім припадково пустив з рук ґранат, який на місци убив коня, але Корнілов остав живий, зранений лиш над лївим оком. Кождий вірив, що то припадок.

За сим дістав Распутін замітне письмо з Берліна:

"Меморандум 26874. 327.

"Ч. 70 посилаэ до вас сестру Молфету, норсу італійского Червоного Хреста. Эї номер буде 168. З Берліна виїжджаэ на 3. с. м. і поїде через Ґотенбурґ. Просимо поінформувати П. (Протопопова) і зажадати, щоби дав їй охоронні листи і потрібні пашпорта. Она буде перебувати в домі Б. (Буков, кожухар на Верейская, німецкий аґент).

Эї задачою буде познакомитись з молодим адвокатом Александром Кереньским. Се собі ще звичайний чоловік, але ми віримо, що в будуччині він може мати великий вплив і шкодити нам. Пані 168 буде підкуплювати эго, а відтак наробить

эму з того шкандалів і попсуэ эму каріэру в очах публики. Можливо, що треба буде эго зовсім усунути, та се лишаэмо вашому рішеню. Ном. 168. маэ з собою срецтва і буде робити що скажете.

"Тайні припорученя: Пробуйте переконати Эго Величество, що М. І. Терещенко (тодішний міністер заграничних справ) небезпечний і мусить бути арештований. Коли зроблять трус в эго хаті в Киэві, то найдуть компромітуючі документа, які підкинув С. (німецкий шпіон Шумахер). Терещенко хоче виявити вчинки С. (Штірмера) отже треба эму сейчас перешкодити арештом.

"Сей другий лист передайте царици і скажіть, що все, що она жадала в попереднім письмі, сповнить ся.

"Скажіть С. і П. (Штірмерови і Протопопови) що брак поживи в Росії треба завдячувати нездарности Бірілева. Нехай здеґрадують эго а настановлять другого, який поведе так, що би завести голод. Коли би поширити пошесну хоробу в Москві, Казані, Харкові, Одесі і других містах, рівночасно з голодом, то се помоглоб богато Німеччині. Ми вже думали над сим і рішили поширити холэру. Але подумайте як ви і давайте знати, а все решту полагодить ся. Петроград треба охоронити від слабости, бо там царська родина і ви всі.

"Післанець позістане в Петрограді через чотири дні і зажде на вашу відповідь. Гінденбурґ домагаэсь, щоби взяти частину армії зі всхідного фронту на західний. Ви мусите заряди голод і помір в державі, защо дістанете спеціяльну нагороду так, як за погром під Варшавою."

В тиждень по сім, відбула ся тайна нарада в домі Распутіна. Присутними були: Штірмер, Протопов, епископ Стряпчев, Махуїлов деректор тайної поліції за часів Штірмера, і дама Малфета, що щойно прибула э Берліна. На нараді порішено, що Керенського, молодого адвоката треба убити, бо він знаэ богато за їх шпіонажу і може легко відкрити їх роботу. Припоручено дамі Малфета, щоби наняла до сего убійства Варшавського жидка Левіньского, який готов за гроші убити когоб то не було.

Саме в три тижні Кереньский мало не пожив смертію. Вертаючи пізно домів, переходив він коло шпиталю Александра. Тут вистрілив до него жидок Левинський три стріли, але

Кереньский, бувший преміэр Росії.

на щастэ всї три рази хибив.

Важнїйшою справою для зрадників були другі припорученя з Берлїна, головно голод і холэра. Бажали они сего нещастя тому, щоби тими нещастями присилувати Росію підписати

сепаратний мир з Німеччиною. Они відписали до Берліна і дістали таку відповідь:

"Ч. 70. Предложив ваші поради і всі принято. Він посилаэ вам Карла Енке, котрого число буде 229, бактеріольоґа з Франкфурт. Він поїде кораблем через Малмо. Тим самим кораблем прийде посилка овочів для фірми Яковлэв і Ко. в Москві, сто двайцять і шість бочок канадийських яблок і девяде сять кошів жовтих бананів. Сї овочі вишлесь до Казену, Харкова, Одеси і по других містах. Постарайтесь, щоби П. (Протопопов) зарядив скору доставу посилки.

"Ч. 229 маэ всї інструкції для Яковлева. Овочів не треба розпечатувати, або їсти, бо они страшно небезпечні.

"Холэра повинна вибухнути в три тижні. Ми сподіэмось що П. (Протопопов) подбаэ, щоби доставлено овочі на час. Овочі роздати між запомогові товариства, а ті роздадуть бідному народови.

"Проти ґенерала Острофадского, ґенерального інспектора кінноти треба зладити оскарженэ" не за зраду. Післанець дасть вам документа (підроблені) які доказують, що він перепродував державні тайні Австрії. Він небезпечний нам.

"Ч. 229 буде особисто доносити вам про переговори з Румунїэю, а також про нищенэ воэнних матеріялів які приходять з Анґлії до Росії.

"Ч. 70. доносить нам, що фабрику нітро-ґліцерини в Виборґ вже знищено цїлковито причім погинули майже всї робітники тої фабрики. Прошу заплатити Е. (хеміст на імя Павло Ек) обіцяну суму гроший.

Такі самі овочі наповнені мікробами холэри найдено в німецкім конзуляті в Букарешті. Лист від Карла Енке до Распутіна каже, що овочі доручено до Яковлева і вже розсилаэсь до ріжних товарист і люди розбирають з подякую. Дещо післано до Богородичного монастира в Казан, а дещо також до Тов. Св. Георгія в Киэві.

Три тижні минуло, але холэра не вибухла. Распутін видно писав до Енкого яка причина, що овочі не ділають, бо той відписуэ ось як:

"Овочі через спізнену доставу стали зовсім невідповід-

ними для вжитку. Велика се шкода зваживши всї труди тих, що ті овочі подарували."

А мимо того санітарні власти занотували кілька випадків холэри в декотрих містах. Але Провідінэ Боже спасло Росію сим разом.

Рівночасно була ще одна для Німеччини важна справа. Румунія не виступала до війни, бо ще не була приготована, а певне, що она стане по стороні Росії. А в Румунії э хліб, э нафта, олива і другі дуже потрібні річи для Німеччини. Треба отже було підступу і Берлін оплянував. Распутін дістаэ ось таке письмо:

Меморандум 27546. 112.

"В Добруджу доходять справи до крізи. Натисніть на С. (Штірмера, преміэра) щоби переконав царя, а ви про те саме поговорите з царицею, що треба конче присилувати Румунію, щоби станула до війни проти нас. Она не може бути довше невтральною. С. нехай так уложить депешу, щоби се виглядало як ультіматум від нас. Як не хоче станути по стороні Росії, то нехай іде проти неї."

Распутін допильнував справи. В три дні пізнійше Румунія, неприготована, виповіла Австро-Угорщині війну. На се Німці були приготовані, а Распутін зі Штірмером, Протопоповим і декотрими ґенералами армії помагали. Ґенерал Мекензен натиснув на всхідній лінії. Обіцяна поміч з Росії не приходила, Румуни лишились самі і то з нічим напроти німецкої сили і Румуни цофались а Німці забрали величезні засоби збіжа, нафти, оливи, та здобули собі комору тих засобів на будуче.

Те все робила чорна російська рука на те, щоби упадком Румунії, невдачами російської армії, нещастями внутр Росії щоби тим всім присилувати царя Миколу, аби підписав мир з Німеччиною. В тім они бачили спасенэ Романових і цілої Росії. Німеччина знов мала щей друге на цїли, а іменно, уміжити всего східного фронту проти заходу і бити Англію. І коли почала Румунія підупадати, шпіонська зґрая зі Штірмером і Распутіном на чолї причипились царя, щоб підписав з Німеччиною сепаратний мир. І був би неоглядний Микола вже підписав, якби се оден чоловік, оден лиш сивоволосий старий козак

депутат Думи — Мілюков.

В місяцю жовтни 1916 року робота кліки шпіонів була вже на стільки явною всім, що патріоти Росії мусіли завязати тайні ґрупи для вислїджуваня шпіонажі. Між иньшими архикнязь Никола, Сербій і ґенерал Вернанде взяли ся слїдити зраду ґенерала Сухомлїнова. Назбиравши доволї доказів і документів повисші три російські патріоти подали цїлу справу Сухомлїнова до преси, за чим розуміэсь мав слїдувати судовий процес. А було се в інтересї Распутїна не допустити до процесу, бо там викрились би і другі шкандали. Цариця перебувала тодї в Лївадії. Довідавшись про клопіт Сухомлїнова, цариця сейчас висилаэ до царя ось таку телэґраму:

"В інтересї нас всїх прошу застановити сейчас нїкчемні закиди, які зроблено тепер проти Сухомлїнова. Эсли слїдство піде дальше, то Борис (Штірмер) обіцяэсь сейчас зрезиґнувати. Эсли не затреть ся справи сейчас, то наше становище в небезпецї."

На се відповів цар:

"Я зарядив все що потрібне, щоби оскаржень більше не повторялось."

Оскарженя однак повторено на судовій розправі 28 серпня 1917. р.

Распутїн і эго шайка продумала ще одно средство, а іменно ширили поміж пролэтаріятом всякі фалшиві вісти і тим підбурювали нарід до розрухів. А в Росії не треба богато до розруху. А се подало знова доказів і сьвідків хто ті вісти сїэ.

Нараз маэ збурати ся Дума і цариця довідуэсь, що Мілюков, член Думи маэ повну вязку документів і хоче опрокинути і виявити перед Думою цїлу підлу роботу Распутїна. Зрозуміла цариця сю небезпеку, бо сейчас таки олівцем написала до Распутїна:

"Сьвятий Отче, — Анна (Вирубова) щойно сказала менї про замір Мілюкова в часї нарад Думи. Цар мусить відмовити засїданэ Думи. Я вже телэґрафувала до него. А коли нї, то э нагорода десять тисяч рублїв, які можна обіцяти І. або В. щоби эго згладили зі сьвіта. Я охочо дам сто тисяч рублїв, щоби замкнути эму уста на віки. Се мусить бути зроблене. Перека-

жіть се П. (Протокопови.) Не відкладайте анї на одну хвилину. Всьо залежить від Мілюкова. Коли він виявить те, що знаэ, то все наше пропало. Цїлую руки. Я і Ольга просимо благословеня. — А."

Дивним чудом цар Микола відмовив ся послухати шайки і відписав царици, що відложити засїданэ Думи він уважаэ неможливим.

Лишалось лиш одно — замордувати Мілюкова. І певно, що працювали шпіони невпинно, коли самий мінїстер Протопопов пише до Распутїна:

"Дорогий Друже Григорію, — Що стало ся що ваші пляни не вдають ся і Мілюков ще доси робить дальше свою роботу? Нинї о 2 годинї збираэсь Дума. Чи не можете якось так зробити, щоби эго там не було? Не годні зробити якого чуда? Скоропадський (добре знаний нїмецкий шпіон) зрадив нас і передав Мілюкови в руки найгірше небезпечні для нас документа. Ми хотїли арештувати эго вчера, та він висмикнуєсь нам. Робіть скоро, бо се в вашім інтересї. Як Мілюков прийде на засїданэ Думи, то все пропало. Вам щирий Д. А П."

Заговір убити Мілюкова не вдав ся. Царица знала про се. Она сидїла при телэфонї і що десять мінут діставала справозданэ що говорить ся в Думі.

О 2, годинї зібралась Дума. М. Родзянко, предсїдатель Думи отворив засїданэ. Амбасадори всїх союзних держав сидїли на своїх почестних місцях. Перший говорив репрезентант польского клюбу М. Ґарусявич. Звісно говорив про справу Польщі.

Вкінци встав старець Мілюков. Настала тишина. Він росказав про всї заходи, щоби убити эго, а відтак з натиском заявив що се заходи царського сьвятця Распутїна, який рядить Росіэю так, щоби завести эї до руїни. Відтак пятнуючи Бориса Штірмера як "зрадник Юда" він піднїс в руках вязку документів до гори і драматично заявив: "Я маю тут, Панове, документи Юди. Сьвідоцтво зимних цифрів — число шеклїв, срібняки, платня за зраду!"

Дума занїміла! Коли Мілюков скінчив свою мову настала хвилева мовчанка. Тодї встаэ приятель Мілюкова, М. Пури

шкевич і просить предсідателя, щоби позволив эму сказати пару слів в німецкій мові. Все що він сказав було: Гофмайстер Штірмер! Сей сарказм так припав кождому, що ціла Дума нагородила Мілюкова живими оплесками. Мову Мілюкова не не допущено до преси, але она зробила свою роботу.

ТРАҐЕДІЯ СМЕРТИ.

Грудня 15-го запрошено Распутіна на вечеру до чудової палати князя Юссупова. Сї, що запрошували, знали, що Распутін піде лиш там, де в товаристві будуть гарні женщини. Проте сказано эму, що якась молода женщина, котра бажаэ поки що затримати своэ імя в тайнї, хоче бачитись з ним. Самий князь Юссупов привитаэ гостя, бо і на вечері не буде нїхто більше лиш він і та женщина.

В дійсности в горішній кімнатї палати зібрались: князь Юссупов, архикнязь Димитрій (котрого цариця уважала убійником Распутіна), депутат правиці Пуришкевич, Павло Степанов, славна російська танцерка С. і норса, котра відтак виїхала до Лондону. Ся власне подаэ се оповіданэ про смерть Распутіна, задержуючи поки що своэ імя в тайнї тому, що бажаэ по війнї вернути назад в Росію.

Вибила одинайцята година. Се був драматичний вечер. Всї ожидали Распутіна, а він не приходив.

Князь пішов до телэфону і зателэфонував до хати Распутіна.

Відповідь була, що "отець" пішов до когось на вечеру ще з вечера.

Чи він прийде? Чи дасть ся зловити в лапку таку рішучу і так осторожно прилагоджену?

Мінути ставали годинами для малого товариства. Почали навіть сумнїватись, чи не остеріг хто старого розбишаку, бо шпіонів мав він скрізь.

Двайцять мінут по одинайцятій надїхав автомобіль. Князь Юссупов привитав гостя в дверах. Распутін скинув з себе дороге соблоове футро. На нїм шовкова попівска реверенда, на шиї перевішений золотий хрест прикрашений дорогими жемчугами. Скинувши кальоші з чобіт почав Распутін розглядатись по палатї.

"Не турбуйтесь, "отче" — сказав князь "ми самі, лиш мій приятель, господин Степанов э з нами. Але він наш — з усьмішкою додав князь.

Відтак впровадив він гостя до чудової їдальні, де Распутін стрінув ся, та познакомив ся з Павлом Степановим.

На столі стояли дві фляшки вина. Одна спрепарована з так сильною отруэю, що годину перед тим пес згинув в кілька хвилин.

Представивши Степанова Распутінови, казав князь:

"Наша дама ще не прийшла. Я буду ждати на неї при дверях, аби не турбувати моїх льокаїв.

Распутін лишив ся з Степановим, який весело проходжу вав ся по їдальни. Почали они розмову про спиритуалізм. Степанов здавалось дуже інтересував ся тим. Коли Распутін завважав гарний образ на стіні і почав эму приглядатись, Степанов наляв дві чарки вина.

Оба они підойняли пугарики і випили. В срібній вазі були сухарі. Распутін закусив.

Але на здивованэ Степанова сильна отруя не ділала. Чи брудний монах справді був під охороною якої висшої сили? Степанов був певний, що Распутін сейчас попаде в агонію. А то противно, Распутін сидів собі преспокійно, та почав допитувати ся про женщину з якою він мав стрітити ся.

Нараз Распутін трохи поблід, та сказав: "Цікаво! Я чую ся щось недобре!"

Він встав знов, перейшов здовж кімнатою і здержав ся перед хрестом, гарно прикрашеним дорогими жемчугами.

Степанов встав також і підступаючи за Распутіном дивував ся, що той каналія випив таку сильну трутину і ще годен заінтересуватись будь чим і говорити якби нічого не зайшло.

Князь Юссупов і прочі ожидали в горішній кімнаті, що ось-ось Степанов дасть знати, що Распутін вже не жиэ. Кожде здержувало в собі віддих. Перед нами лиш одно питанэ, що діэсь на долині? А надслухуючи они все ще чули, що оба мущини розмовляють.

"Ах! Той біль проминув!" — завважав Распутін.

Проминув! Не вжеж трутина не чіпаэсь того дивного чоловіка? — питав ся кождий самого себе. В дійсности оно сталось інакше. Распутін пив доволі ще дома і лиш покушав затроэного вина, а решту виляв до порцеляни в якій стояв вазонок з цьвіткою.

Коли Распутін взяв в руки хрест, щоби эму близше приглянутись, Степанов поступив ся за ним, виймив свій револьвер, приклав до рамени Распутіна і нараз — вистрілив!

Всі, що ждали в горішній кімнаті, вибігли на балькон над сходами. Саме тоді вийшов Степанов з їдальної і ідучи сходами на гору, покликував:

"Святець мертвий нарешті! Росія свобідна від сего лайдака!"

Прочі почали й собі радісно окликувати свободу Росії, поділяючись надіэю на кращий лад в державі, коли на їх великe здивованэ отвирають ся двері з їдальної і з відти вилазить Распутін з обкровавленими руками, стогнучи і кленучи, та прямуэ до головних дверей, щоби втечи від заговорщиків на житэ.

Справа з отруэю не повелась і куля Бравнінґа лиш ранила эго. Распутін носив під шматэм сорочку зі сталевої тканини, яку цариця спеціяльно спровадила з Німеччини одну для царя Миколи, а другу для Распутіна.

За се однак не знав ніхто з заговорщиків. Тим і дивувались они, чи справді той бішений монах наділений якоюсь надприродною силою?

"Ви пробували убити мене! — закричав Распутін простерши до гори свої стиснені закровавлені кулаки. "Але я ще жию — жию! — і Бог поможе мені пімститись!"

Приклавши відтак руки на рану звідки текла кров, Распутін зареготав ся дивним діявольским сьміхом. А сей регот дорешти убив яку небудь сьміливість у заговорщиків — все заніміло і остовпіло, на балконі.

Лиш оден між ними мущина не стратив притомности. Той Степанов, як держав свій револьвер ще в руках, так і скочив сейчас долів сходами, заступив Распутінови дорогу і всі кулі які були в револьверу вистріляв Распутінови в голову.

На кінець шпіон і зрадник був мертвий!

В десять мінут пізнійше заїхав перед палату князя кри тий автомобіль, яким шоферував жовнір в мундурі Іван Ф. — В автомобіли сидів вже доктор Станислав Л. — До сих двох прилучив ся також Степанов. Тіло Распутіна вже було в автомобіли.

Попращавши князя Юссупова і тих, що разом з ним бу ли сьвідками так страшної і дивної сцени, три мущини відїхали автомобилем в сторону Петровського мосту.

Було темно і падав густий сніг. На мості не було нікого. Доктор, жовнір і чоловік, що тої ночи відрубав вісім голов ди вного осьмиголової потвори, яка годувалась кровію тисячів російських французьких, і англійських жовнірів — три они взя ли тіло Распутіна і віднесли на міст між другим, а третим філя ром. В тім місци вирубано на ріці лід і заговорщики знали, що там э широка полонка.

На шиї Распутіна ще деландав ся золотий хрест. Підне сли тіло до гори, щоб вкинути в ріку, аж тут лихо! — мер лець хопив ся рукою за ремінь жовніра!

"Чи се проклін на мене?" — ледви прошептав Іван.

"Проклін, чи не проклін, але він маэ піти!" — закричав сердито Степанов і всї три перекинули трупа через поруче мо ста.

Голосно сплюснула вода на ріці. Але знов все втихло і трох мущин всїли до автомобіля і відїхали.

Шість днів кружляли по Петрограді всякі поголоски, що щось важного сталось. Штімер, Протопопов і ціла банда кайзерових шпіонів ходили як приголомшені не знаючи що дальше буде. Тайна поліція на приказ царя вганяла, та перешу кувала, бо десь "святий отець" пропав!

Цар Микола був на боэвім фронті. Грудня 31. телэграфувала до него цариця:

"Розкажи Максимовичу арештувати Дмитра (архикня зя) в твоїм імени. Димитрій хотів говорити зі мною вчера, я відмовилась. Тіла ще не найдено. — Александра.

Микола відповів, що робить все що треба, та що вже присудив архикнязя Миколу (Николаэвича) на вигнанэ у эго добра.

Зараз другої днини посилаэ зажурена цариця знова коротеньку телэґраму до царя:

"Дякую за телэґраму. Тіло найдено в ріці."

Ніхто не знав, що сталось з Распутіном, але тайна поліція, якої за царату бувало доволі, знайшли далеко за містом покровавлений автомобиль, який як вірили належав до архикнязя. А в додатку найдено також оден кальош, також обкровавлений, який мав належати до Распутіна. По сих річах здогадувались, що Распутіна замордовано. А вже річ ясна, що тіло опинилось певно в ріці. Звідси почались пошукуваня в воді. Лід на Неві був грубий. Але в Петрограді э по ріці богато полонок, де перуть шматэ. Тими полонками спускались у воду нурці і шукали, але не найшли. Труп сплив таки в тій полонці де рубано лід і звідтам видобули мертвого Распутіна..

Сама цариця ходила дивитись на него і через пів години клячіла перед ним, а відтак дала припорученэ, щоби тіло поховати в Царськім Селі. Сей похорон відбув ся зовсім приватно, тихо і то в ночи.

Цар вернув сейчас домів. Всі старали, щоби щонебудь не появилось в часописях. Всяка згадка була заказана. Говорилось про загадочний морд, але хто, де, кого, сего не вільно було говорити, а тим більше писати в часописи. Згодом проголошено, що Распутін помер, але якою смертію-ніхто не казав.

От так закінчив своэ житэ павук, що обмотав був Росію темною силою кайзерової шпіонажі в Росії і гнув ту державу до упадку, до заглади. Богато потерпіла Росія через него! Тисячі эї синів лягло передвчасно завдяки зраді Распутіна.

Але причувала і цариця близкість правосуду. Коли дали їй знати, що Распутін убитий, она скричала:

"Убитий! Коли сьвятий отець мертвий, то о горе, дім Романових також загине!"

Сї слова скоро справдились, бо до трох місяців цар підписав зреченэ ся престола і цар і цариця і цілий ряд арештованих німецьких шпіонів були вже в руках російського революційного народа, який бажав відродитись, освободитись і жити, як жиють другі свобідні народи.

ПОСЛІДНІ ХВИЛІ РОСІЙСЬКОГО ЦАРЯ І СМЕРТЬ.

Російський піп описує засуд і виконанє вироку смерти на бувшім російськім царю Николаю II.

Понизший опис о. Йоана з Успенської Катедри в Москві який був наочним сьвідком послідних хвиль Николи Романова, є до сего часу одиноким описом про сю незвичайну подію. Двайцять літ тому назад він брав участь в короноваию Николи на рос. цара. В липни 1918 р. він був одиноким попом з не большевицького табору, якому позволено уділити послідних релігійних потіх скиненому монархови. Сей привілей завдячує особистій приязни з одним большевицьким проводиром. О. Йоан описуючи сю траґедію говорить таке:

"Дня 3-го липня, 1918 р. о 1. годині по півночи товариш Василій Сидоров, головний шериф большевицької Червоної Гвардії ввійшов до темної кімнати екс-цара Николи в малім провінціональнім місточку Віятка і сказав в погірдливім тоні:

"Пане Николаю Александровичу Романов, ви є завізвані ставитись перед суд".

Потомок Петра Великого (рос. цара), який був паном житя і смерти більш 200 міліонів людий, був тепер гірше трактований ніж найбіднійший мужик.

Ексцар, який від часу відділеня його від родини став не звичайно нервовим, зірвав ся на ноги, споглянув з перестрахом на шерифа і вибелкотів захриплим голосом:

"На ваші розкази і на Божу волю."

ПОСТАРІВ СЯ О 20 ЛІТ.

Бувший володітель всеї Росії виглядав дико і блідий. Від часу абдикації постарів ся о 20 літ.

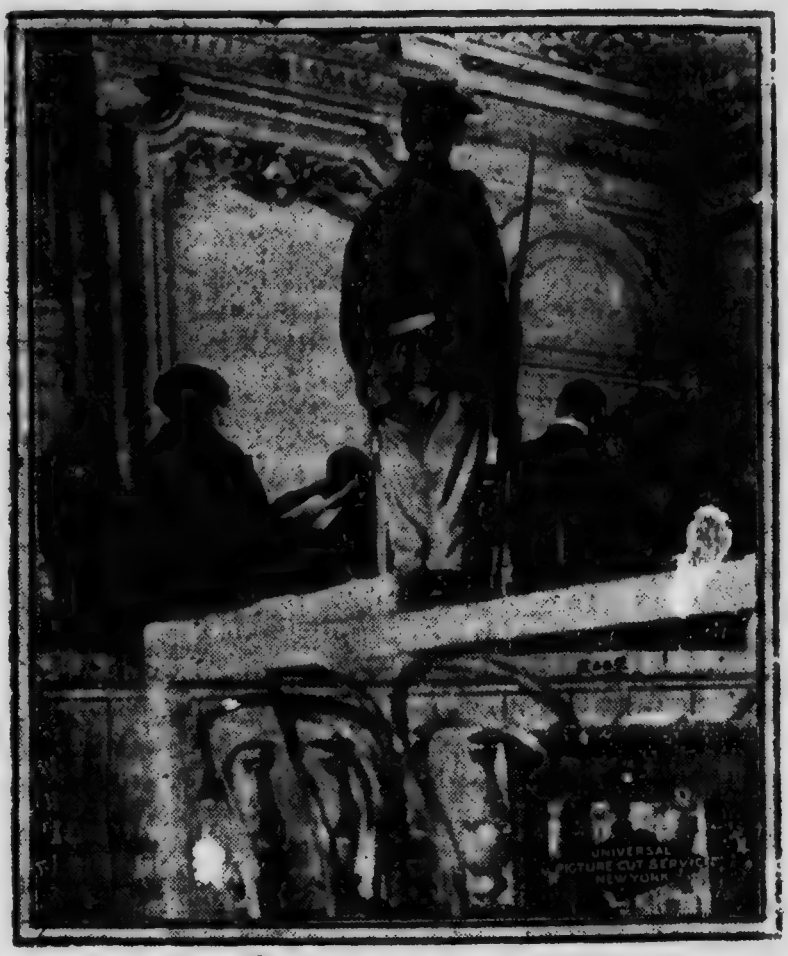

Суд над рос. царем.

Коли з великим трудом убрав ся, ослаб на хвилинку і сів на ліжко. По кількох мінутах підніс ся з ліжка, а шериф дав розказ сторожі закувати його і так закованого доставити його до суду.

Я був наочним сьвідком всего, що стало ся в послідних страшних днях нашого нещасного монарха. Від часу його від-їзду з Тобольська мені позволено стало доглядати його і дава-ти духовну потіху, завдяки впливови одного з большевицьких міністрів, який задержав ще трохи пошани для релігії.

Судова саля була уладжена в міськім ратуши. При вході цара зі сторожию саля вже була заповнена червоногвардійця-ми і большевицькими провідниками. В місци де передше ви-сів образ царя Николи тепер виднів революційний прапор, на котрім були виписані слова: "Пролэтарі всіх країв эднайте ся"

Большевицький трибунал, який складав ся з 7-ох членів, сидів солэмно поза довгим столом, а перед ними стояло засві-чених сім сьвічок. Члени трибуналу були менше більше визна-чні большевицькі провідники, сеї провінції. Один з них, тов-стий, се гандляр будівляним деревом, політик і публіцист сего міста; другий судія, се увільнений робітник з большевицької фабрики, третий знов шинкар і так дальше.

Предсідателем трибуналу був Кирило, бувший стаэнний хлопець на царськім дворі, якого засуджено на Сибір поліці-эю царської палати, за се, що образив Распутіна, котрого він взяв за волоцюгу в царськім парку.

"Пане Николо Александровичу Романов, ви находитесь під закидом змови поваленя вільного правительства народу Росії, яке тепер э при власти і під закидом змаганя завести правлінэ терору, як давнійше" — зачав говорити предсідатель поволи і з натиском.

"Що маэте на відповідь супроти такого серіозного о-скарженя?" запитав товстий гандляр деревом в ломаній росій-щині, затираючи руки з вдоволеня.

Екс-цар поглянув на судіїв, а відтак на червоногвардій-ців, які заповняли темну салю. Він виглядав ошоломлений; не-спосібний сказати ні слова. Через мінуту панувала смертельна тишина в судовій салі.

"Чому не говорите?" запитав шестий судія, бувший сто-рож царського двірського маршалка.

"Оскарженэ э брехнею. Я ніколи не робив змови проти народу мого краю, ніколи. Я жив завсігди, від часу моэї абди

кації, під вашою стражею і-і" — сказав бувший цар, а слова завмерли йому в горлі. Зворушенэ взяло верх над ним.

Судії споглянули взаїмно на себе значучо. Никола був очевидно дуже затрівожений і заголомшений способом в який його трактували. Він обернув ся як би хотів побачити чи э для нього де місце аби сісти.

"Чи хоче хто небудь з вас, товариші, виступити як адвокат Николи Романова?" — запитав товстий гандляр деревом.

ТОВПА ВЕРЕЩИТЬ.

Червоногвардійці загомоніли, а відтак дались чути голоси:

"Бувший автократ знаэ закон і може сам боронитись без адвоката."

"Браво" — закричали другі.

"Пане Романов, коли не маэте більше нічого до говоре ня, э непотрібним аби ми тратили час з вами. Ми маэмо тільки рішити справу і видати вирок" — сказав предсідатель.

По короткім переговорюваню судіїв між собою вони встали і вийшли до другої салі, лишаючи вязня стоячого між чотирма червоногвардійцями з витягненими шаблями. Публика ставала крикливою. Давались чути голоси "Повісити тирана!" "Долів з буржуазним автократом!"

По кількох мінутах всі судії вернули на свої місця, а предсідатель гримнув в стіл пястуком, щоби люди втихомирились заговорив:

"Пане Николо Александровичу Романов, трибунал народу провінції Віятка розважав дуже уважно над оскарженэм проти вас і знайшов його цілком доведеними фактами. На підставі сих фактів, він удовідняэ вам державну зраду проти народу і змаганя контр-революції. Сей суд засуджуэ вас на смерть через розстріленэ."

Екс цар, який пробував задержати самоконтролю аж до сеї хвилї, заточив ся і міг стояти на ногах тільки за помощию сторожі. А коли публика в салї витала і оплескувала засуд, су-

дії повставали зі своїх місць і кланялись на всі сторони, так начеб вони були героями і патріотами. В між часі цар відзискав контролю над собою і заговорив слабим голосом:

"Се з Божа воля. Але майте милосердіє над моєю жінкою і дітьми. Я умру невинний злочину, о який мене оскаржують."

Він хотів говорити ще більше, однак гамір присутних заглушив його дальші слова.

Майже мертвим винесла сторож бувшого автократа зі салі.

Його взяли на віз зі суду на місце екзекуції, а за возом слідувало пять других возів, заповнених червоногвардійцями і судіями.

Мені позволено всісти на віз з Николою і я робив що міг аби підкріпити його відвагу, яка опускала його по так страшнім засуді.

Се було около 2 години з раня, коли вози пустились їхати, а по обох боках Николи сиділи червоногвардійці. Кожно воза їхало на кони двох козаків. Лице царя було таке як утрупа.

Люди в місті спали і не мали поняття про послідний акт траґедії, який відбував ся під їх вікнами. Тишина була дивна і застрашаюча. Віз минув катедру, а цар перехрестив ся і пробував усьміхнутись.

"Де везете мене?" — запитав він хриплим голосом сторожу.

Сторожі поглянули в бік й не відповіли нічого.

З великим трудом зняв осуджений дорогими камінями хрест зі шиї і подав його сторожеви зі словами: "Дайте се моєму синови". Поздоровіть мої діти і скажіть їм, що я стріну ся з ними в позагробовім житю.

Сторож удавав, що каш[illegible] і виглядав неспокійним, однак мовчав. Споглянув на хрест, а відтак на товарища і не рішав ся взяти хреста з рук вязня.

"Я бачу шлюбний перстень на вашім пальци. Ви певно жонаті. Ви певно маєте родину. Чи сповните мою послідну просьбу?" — заговорив, вязень, добуваючи послідних сил.

"Да, може зроблю", пробурмотів сторож і взяв хрест. Сила вязня опустила і він стратив знова притомність.

Коні ставали змучені, бо се була тепла літна ніч. Партія звернула з головної дороги і задержалась на горбку, окруженім соснами. Сторожа отворила двері від карити і винесла вязня з середини. Легко пасмо ранішного сьвітла продиралось на далекім сході.

Кілька сот фітів від возів було видко в сумерку постаті червоногвардійців і судіїв з ліхтарнями в руках, а поза ними визирало риштованэ.

Гробова тишина володіла доокола. Очам вязня все пре́д ставлялось страшним і він пробував порозуміти, що його тут ожидаэ.

"Що — мій Боже — що ви буде́те робити тут зі мною?" запитав екс цар, споглядаючи на руштованэ. Сторожа не відпо віла нічого.

Оподалік була лавка, на котрій сів обезсилений вязень. В тім місци виринула дискусія, чи мені, яко священикови повинно ся позволити сповідати вязня в послідне. По 15 мінутах впертого опору позволено мені виконати сей мій обовязок Поблагословивши вязня хрестом, я відчитав молитви і за причащав його. Никола отворив очи і з тихим плачем промо вив:

"Отче, нехай вас Бог благословить! Передайте моэ бла гословеньство моїй родині, моїй жінці. Що вони зроблять зі мною? О Боже!" застогнав і упав назад на лавку.

Сторожа піддержала його і дала йому води. Я приложив шклянку причащального вина до уст колишньому голові нашої церкви. Він випив і почув ся сильнійшим. Споглядаючи благально на мене говорив уриваними словами:

"Моя родина — мій син — чи їм що не станесь? Бідний, бідний Саша — бідні — бідні діти! Який буде кінець?"

Слова завмерли йому в горлі.

Шериф дав знак сторожі брати вязня на риштованэ. Вя зень ледви міг йти. Зі сторожами я помагав його піддержати.

Сьвята потіха релігії додала йому сили станути і зібра ти думки. Я просив шерифа, щоби вязневи позволено сказати

його послідні слова. На знак судіїв сю просьбу уділено. Випив ши шклянку вина, змішаного з водою, цар промовив дрожачим але чутким голосом:

"Бог нехай буде моїм сьвідком, я пробував робити — що найліпше — для мого краю — ціле моэ житя — я був — вязнем — так як і тепер.

"Говори дальше мій сину!" — сказав я до нього додаючи йому відваги і тримаючи його через цілий час за руку.

"Мене — зраджували — дурили — ображували. — О, Господи! Чи я зазнав коли щастя — в моїм житю?"

Червоногвардійці і судії засміялись. Тут і там піднялись голоси: "А що про твою тиранію?" "Що про твою поліцію?" "Що про твій гнет і переслідуванэ?" "Що про ті тисячі, висланні на Сибір?"

Екс цар не міг дальше продовжати своїх слів.

Я попросив шерифа, щоби мені позволено почути послідні слова вязня мені самому, без безнастанного перериваня. Судії позволили на се пів години. За сей час вязень шептав мені слова уриваними реченями, які міг був сказати голосно. Я обіцяв переповісти його слова людям при найблизшій нагоді.

"Я — боюсь за війну по війні. Страшне замішанэ грозить сьвітови. Борба звіра чоловіка проти ідеального чоловіка. Тільки релігія може спасти людство від знищеня. Росія э великим вульканом. Я бачу — поломінь знищеня і агонії, але також свитаэ — нової цивілізації."

Вязень сказав про всі перепони, які не допустили, щоби він зробив яке велике добро своїм підданим. Висказав ся, що Росія може відродитись і стати могучою і сильною лише під мудрою монархістичною управою.

"Смерть Распутіна була великим ударом для мене. Його проста селянська натура була полекшою в фалшивім дволичнім окруженю двора. Він був добрий, простий чоловік, який розумів душу Росії" — сказав мені цар.

Шериф дав знак, що виконаня вироку треба доконати. Я держав хрест перед очима цара.

"Майте милосердіэ над моэю жінкою і дітьми! Боже поможи Росії!" — були послідні слова нещасливого Николи.

Червоногвардійці заняли своэ становище, перед вязнем. Всї стояли з задержаним віддихом, так як би дивились на велику траґедію. Никола виглядав майже мертвим. Чотирох ґвардійців взяло його і привязало до стовпа. На знак рукою шерефа вистрілило 20 карабінів і — Никола Романов завис на стовпі."

ПЕРЕДРУК ЗАСТЕРЕЖЕНИЙ.

НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ В КАНАДІ.

Маэ на своїм складі всї книжки ріжного виданя, грамо фони, плити до граня і всї музичні інструменти.

НАЙНОВІЙШІ ВИДАНЯ КНИЖОК

НАУКА ПРО УПРАВУ ЗЕМЛІ в Канаді і Стейтах після найновійших досьвідів. Богато ілюстрована — — — $ 1.00

ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЭМ — — — — — — — — — 0.25

СТРАШНИЙ МОНАХ РАСПУТІН і упадок рос. царату, ілюстрована — — — — — — — — — — — — — — — — 0.35

СТРАШНІ ТАЙНИ МОНАСТИРСКИХ МУРІВ друге поширене і ілюстроване виданэ — — — — — — — — — — 0.75

УКРАЇНСЬКИЙ КУХАР — — — — — — — — — — — 1.00

З ЛАСКИ РОДИНИ в III. томах — — — — — — — — 1.50
„ всї три томи оправлені — — — — 1.75

ВЕТЕРИНАР, як лїчити худобу — — — — — — — — 0.60

ДОМАШНИЙ ЛІКАР, як лїчити себе домашними лїками — — — — — — — — — — — — — 0.75

БЛИСКАВИЦІ ГЖОВНІРСКІ ОПОВІДАНЯ. —— - 50

ІВАН ГУС — — — — — — — — — — — — — — — — — — 1.50

ПАПА ЧИ ХРИСТОС — — — — — — — — — — — — 0.60

КОБЗАР Т. ШЕВЧЕНКА — — — — — — — — — — — — 2.00

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ — — — — — — — 0.40

КРІМ СИХ МАЭМО ВСІ ИНЬШІ.

Замовленя полагоджуэмо скоро.

Ukrainska Knyharnia

850 MAIN ST. WINNIPEG, MAN.

35

N.L.C. - B.N.C.
3 3286 03379902 0

В Укр. Видавничій Спілці „ПРОСВІТА„

Можна дістати отсї найновійші книжки:

"ДОМАШНИЙ ЛІКАР" або як лічити себе і других домашними ліками без помочи лікаря — — — — — — — — — — — — — 0.75-цт.

"ВЕТЕРИНАР" або як лічити і плекати худобу і всю иньшу домашню скотину — 0.60-цт.

"УКР. АНГ. КУХАР" або як варити і печи по тутейшому і старокраєвому — — — $ 1.00

" З ЛАСКИ РОДИНИ" (в трох томах). Кождий том 50-цт. всї три в оправі — — — 1.75.

"НАУКА ПРО УПРАВУ ЗЕМЛІ" або як орати і сїяти після найновійших систем і т. д. В сїй книжцї є подано все про фармарство. Богато ілюстрована — — — — — — — — 1.00

"ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ" Чудове представленє в 3-ох діях з житя козаків — 0.25-цт.

"СТРАШНІ ТАЙНИ" ілюстрована і найінтереснїйша книжка на укр. мові. — — 0.75-цт.

СТРАШНИЙ МОНАХ РАСПУТІН і упадок рос царату. Ілюстрована — — — — — — — 0.35

За сими книжками питайте у всїх книгарнях в Стейтах і Канадї.

ГОЛОВНИЙ СКЛАД СИХ КНИЖОК

„ PROSVITA"

BOX 22. EDMONTON ALTA